

חורבן אברהם

י"א ניסן
במחיצת
הרבי

אחינו תלמידי התמימים!

"וְהָיוּ יָמָיו מְאֹה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה"

קרב ובא יום עשתי עשר יום לחודש ניסן - חודש הגאולה - נשיא לבני אשר, אשר 'הוא יתן מעדני מלך', יום הזך והבהיר י"א ניסן - יום מלאות מאה ועשרים שנה להולדת נשיא דורנו הוד כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובהתאם לדברי הרבי (לקו"ש חכ"ד ע' 178) בנוגע ליום הולדתם של הבעש"ט ואדמו"ר הזקן בח"י אלול, ש"נתגלה ע"י נשיא דורנו... שהוא יום שמחה, עד לאמירת 'גוט יום טוב' - ראוי לפתוח ולהקדים בברכת "גוט יום טוב"!

על משה רבינו נאמר שבעת לידתו "נתמלא הבית כולו אורה". בהתוועדות ז' אדר תשמ"ה חידד זאת הרבי והפליא בגודל העילוי והחידוש שבדבר לאור ההבנה באיזה בית מדובר. המדובר הוא אודות ביתו של עמרם, שהי' גדול הדור, בדומה לאבות נצטווה אף הוא במצוות יתירות, ולא פעם מתייחס משה ומקבל משנה חשיבות בתואר 'בן עמרם'. נקל לשער אם כן, עד כמה הי' מואר ביתו של עמרם גם קודם לידת משה, אור המתאים לגדול הדור. ברם, למרות כל זאת - האור שהביא משה בלידתו הי' נעלה כל כך, עד שאפילו האורה שהייתה קודם לכן בבית עמרם נחשבת ל'העדר האורה' לגמרי ביחס לאור מופלא זה.

באור נעלה כזה, מתמלא הבית כולו בלידת נשיא ישראל 'אתפשטותא דמשה' שבכל דור, ובכל שנה ושנה מתעוררת האורה והשמחה מחדש. כפי שהאריך הרבי להסביר בהתוועדות י"ב תמוז תשכ"ב ש"הימים האלו נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה", וזו שמחה לכל יהודי ויהודי, היות ובלידת נשיא הדור החל אורו להאיר לעולם כולו.

ובלשון קודשו של הרבי, "לפיכך יום הולדת של צדיק, וביחוד של נשמה כללית, הוא חג בכל העולמות ועת רצון. הקב"ה שמח כביכול בשמחה גדולה, וכל המשתתפים בשמחה גדולה זו נהנים משולחן גבוה, מסעודת המצוה שלמעלה, בגן עדן העליון ובגן עדן התחתון".

כן הוא בכל שנה, אולם בשנה זו, עומדים אנו בזמן נשגב - יום הולדתו המאה ועשרים של הרבי! זמן שיא בו מגיעים לשלימות מיוחדת, והעלי' שנעשית ביום בהיר זה היא באין ערוך לגמרי.

...

על התגלותו של היום טוב ח"י אלול כתב הרבי בח"י אלול תש"י, שאף שלכאורה דורנו אינו מוכשר לכך, דווקא בדרך ירוד זה התגלה מועד לידת נשיא ישראל. היות וההעלם והסתר הכבד בעקבתא דמשיחא, הוא הסיבה לכך ש"פותחים גם את האוצרות דהון יקר שהי' כמוס וחתום מעין כל רואה" ומבזבזים אותם ללא כל חשבון.

משנים קדמוניות, הי' יום לידת נשיא ישראל ליום טוב, אולם חגיגתו הייתה עניין פרטי בחיק המשפחה המצומצמת. זכה דורנו, וטיפין טיפין הואיל הרבי לשתף את עדת החסידים וכלל ישראל ביום שמחה זה, ואפשר לאנשי הדור כולם לטעום מהשמנה לחמו' של יום עשתי עשר.

ראשית כל, בשנת תש"ג, כשהציב הרבי בלוח היום יום בתאריך י"א ניסן - פתגם העוסק ביום הולדת. דבר זה, שבשעתו כמובן לא התקשר בדעת החסידים ליום ההולדת של הרבי (שתאריכו נודע רק בשנים שלאחר מכן), מהווה במבט לאחור צעד ראשון בו חלק איתנו הרבי את שמחתו.

8

נתמלא הבית כולו אורה

ראשית הולדת היום טוב י"א ניסן תרס"ב - תשי"א

יום טוב בחצר

שמחת י"א ניסן במחיצת הרבי במשך השנים

50

תהילתו בקהל חסידים

יחס הרבי לברכות, המתנות והפעולות שנעשו ברחבי תבל לרגל י"א ניסן

100

6

בשמן קדשי משחתיו

יריעה מיוחדת למשמעותו של יום עשתי עשר

מחיל אל חיל

תיאור עשיר ומפורט מחגיגות היובל

16

תפילה למשה

הביאורים והניגונים לקאפיטל החדש

78

יוצא לאור ע"י ועד התמימים העולמי

לרגל יום הבהיר י"א ניסן תשפ"ב, מאה ועשרים שנה

מהדורה חדשה עם תיקונים והוספות

י"א ניסן תשפ"ג, סיום שנת המאה ועשרים שנה

להערות, הארות והוספות: kuloorah@vaadhatmimim.org

תודות: הרב שמואל שי' אבצן, הרב מנחם מענדל שי' גרונר, הרב לוי יצחק שי' גרינברג, הרב שלמה שי' הכהן זרחי, הרב שלום שי' חריטונוב, הרב מרדכי מנשה שי' לאופר.

תמונת השער: י"ם תשרי תנש"א

עימוד ועיצוב: y.w. graphicdesign

גליון זה כולל תמונות ומסמכים המתפרסמים באדיבות ארכיון The Living Archive

של חברת Jewish Educational Media

תמונות אלו הינן תחת זכויות היוצרים הבלעדיות של JEM

השיחות המובאות בקובץ נדפסות ברשות הוצאת ספרים קה"ת ועד הנחות בלה"ק ותודתנו נתונה להם על כך

חסידים, מובן שפעולות אלו - ככל ענייני י"א ניסן - נמשכו ונמשכים גם בתקופה בה איננו זוכים לראות את אבינו רוענו בעיני בשר, וכנראה בחוש - ביתר שאת וביתר עז, וודאי הדבר שבעל השמחה רווה מכך רוב נחת, וכפי שגילה ודרש זאת בעצמו בשנים קודמות. אך בקובץ זה לא באנו לסקר את כלל הפעולות שנעשו ע"י החסידים במשך השנים, אלא בעיקר את התייחסויות הרבי אליהם, ומשכך מתמקדת היריעה בשנות האור.

...

בליל כ' מרחשון תרפ"א, יום ההולדת הראשון של הרבי הרש"ב לאחר הסתלקותו, העלה בזכרונו הרבי הרי"צ את שמחת יום זה לה זכה בעשרים ושבע השנים שחלפו מאז נודע לו גודל שמחת היום. "יום הבהיר והקדוש בעולמי, אשר בו ביום זרח שמשו... אזכרה ימים מקדם, במשך עשרים ושבע שנים, והוא משנת תרנ"ד עד שנת תר"פ ועד בכלל, הנה יום הזה הי' לי יום טוב מיוחד במינו".

בהמשך הרשימה (שנדפסה בגליון 'התמים' חוברת ג), כמונה מרגליות, מציין הרבי הרי"צ את הימים בשבוע בהם יכול לחול כ' מרחשון וכיצד חל בכל אחת מהשנים בהם זכה לחוג אותו יחד עם הרבי הרש"ב בעלמא דין. במילים נרגשות, מפרט את סדר חגיגת היום, כמה מהשנים נחגג היום בליובאוויטש ומתי הי' זה במקומות אחרים, באילו שנים אמר הרבי הרש"ב את המאמר בליל יום ההולדת, ובאילו שנים במוצאי היום. אין פרט, ולו הקטן ביותר, שאירע באותם עשרים ושבע ימי כ' מרחשון, שלא מקבל חשיבות ומשמעות נצחית ברשימה מופלאה זו. את היוקר שמביע הרבי הרי"צ לכל פרט, לכל מנהג, לכל גילוי שהי' מהרבי הרש"ב ביום זה - אין לתאר.

אפס קצהו ושמץ מנהו, יכולים אנו להבין ולאמץ, ולייקר ולחקוק כל פרט משמחת י"א ניסן עם הרבי. לשפע כה רב זכינו בעשרות השנים בהם שמח איתנו יחד הרבי ב"א ניסן פנים בפנים. את כל אותם שעות ארוכות שהקדיש הרבי להיות איתנו יחד במעט לעת נשגב זה - עלינו למנות כמרגליות, ולהנציח כל פרט ופרט.

...

בכ' מרחשון תרס"ז הי' הרבי הרש"ב בוירצבורג ובשל כך לא זכה הרבי הרי"צ לחגוג איתו יחד את השמחה פנים בפנים, אלא שלח מברק ברכה. בהמשך אותו לילה, קיבל הרבי הרי"צ מברק חוזר ובו כתב הרבי הרש"ב "מחשבה מאחדת, חוזר הדברים ונהי' יחדיו".

דברי הרבי הרש"ב ביחס לשמחת יום ההולדת מבעד לריחוק הגשמי, מקבלים משמעות כפולה ומכופלת בזמן הזה בו "החשך יכסה ארץ וערפל לאמים" ומזה למעלה מעשרים ושבע שנים שנמצאים אנו בהעלם והסתר כבד מנשוא, ועלינו לחקוק אותם על לוח ליבנו. "מחשבה מאחדת" על אף ההעלם והסתר יש בידינו את האפשרות להתאחד ולדבוק ברבינו נשיאנו בנפשנו. אולם לשם כך עלינו לקיים את צו השעה, "חזור הדברים", לחיות ולהחיות את ימי האור, ללמוד את דברי הרבי ולשנן אותם שוב ושוב ואזי נהי' יחדיו בקשר בל ינתק. ברם, בעמדנו ביום הבהיר והזך י"א ניסן, בו גובר מזלו של נשיא דורנו, ועי"ז גם של כל אחד ואחד מאיתנו, הנה ביחד עם הידיעה הברורה שנמצאים אנו ב"קשר אמיץ" ו"מחשבה מאחדת", בקשתנו ותחינתנו לפני אדון כל - "רצוננו לראות את מלכנו!"

וכן יקום כהרף עין וקודם י"א ניסן זה כבר נזכה להתראות עם אבינו מלכנו, מלך ביופיו, ויוליכנו קוממיות לארצנו, ונזכה לחגוג עמו את שמחת י"א ניסן יום הולדת המאה ועשרים פנים בפנים. ובלשון הרב, ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו.

ועד תלמידי התמימים העולמי

ימי ההכנה ליום הבהיר י"א ניסן ה'תשפ"ב מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר ז"ע ברוקלין נ.י.

לאחר מכן, צעד אחר צעד הפכה שמחת היום לנחלת הכלל ובמשך השנים זכינו להתוועדויות רבות, חלוקות שונות ויחס מיוחד מהרבי לברכות ומתנות שהגיעו מכל קצווי תבל. את קאפיטל התהלים החדש הי' מבאר הרבי מדי שנה ומתייחס אליו כאל קאפיטל התהלים השייך בשנה זו לדור כולו, ואת הניגונים שחוברו לשם כך עודד הרבי וגילה כלפיהם קורת רוח מרובה, ועוד ריבוי גילויים שדל העט מלתמצת. דוקא דורנו זכה לכך שאוצר כמוס וחתום זה - שמחתו הפרטית של נשיא ישראל - יהפוך לחלקו של כל אחד ואחד, ובאופן של 'בזבז' רב ללא כל חשבון.

בקובץ זה, נעשה ניסיון ראשוני לכנס את כל אותם גילויים נפלאים בפונדק אחד, ולנסות להביא עלי כתב את שמחת היום במחיצת הרבי לאורך השנים. מובן, שככל שרק יאפשרו המילים לבטא את האורה ושמחה וששון ויקר, 'תוונא דליבא - לא כתבי אינשי', ואת התחושות המלאות לא ניתן להביע בדפוס.

...

פוחתין בדבר מלכות, ובראש הקובץ באים חלקים קצרים מדברי הרבי אודות יום הולדתו של נשיא ישראל והשמחה המרובה בכך בכל העולמות.

דרכו של הרבי תדיר היא למצוא את היסוד והשורש לכל דבר בתורה, ובכך לגלות את משמעותו האמתית. במספר הזדמנויות בהן דיבר הרבי על התאריך י"א ניסן והמאורעות שאירעו בו, גילה הרבי את המשמעות העמוקה שמייחסת התורה ליום זה עבור עבודת בני ישראל בכל הדורות. נקודות עיקריות מסוגיא עמוקה ומופלאה זו נלקטו ליריעה אחת עשירה ומרתקת 'בשמן קדשי משחתי'.

ראשית הולדת החג, השתלשלות התגלות יום י"א ניסן לחסידים כיום הולדתו של הרבי והיחס שגילה לכך הרבי מצידו אט אט בשנים הראשונות, מתוארים בכתבה 'נתמלא הבית כולו אורה'.

בחלקו הבא של הקובץ 'מחיל אל חיל' מתוארים חגיגות שנות ה'ובל' - תשי"ב, תשכ"ב, תשל"ב, תשמ"ב ותנש"א-נ"ב. כתבות אלו מקיפות את אירועי י"א ניסן במלאות מספר שנים עגול לפרטיהם. האווירה המיוחדת ששררה בין החסידים, ההכנות הרבות, שמחת החג במחיצת הרבי והיחס המיוחד שגילה הרבי להשלמת עשור.

החל מתשל"א, ובייחוד מתשל"ב, נכנס י"א ניסן ללוח השנה החסידי באופן מלא כיום חג של ממש. חלקו הבא של הקובץ, 'יום טוב בחצריך', מוקדש לתיאור חגיגת י"א ניסן עם הרבי במשך השנים. לכל לראש, הזכות להיות ביום זה במחיצת בעל השמחה, וכן ההתוועדויות (שהתקיימו מתשל"א עד תשמ"ה), החלוקות השונות שערך הרבי במשך היום (מתשמ"ו באופן קבוע) ומעמד ברכת החסידים שברבות השנים (משנת תשמ"ח) הפך לפומבי והי' האירוע המרכזי עם הרבי במשך היום.

אף שאירועים רבים נעשו חלק מחגיגות י"א ניסן במשך השנים, במידה מסוימת ניתן לומר, שהדבר ש'מקפל' בתוכו את כל שמחת היום, הכלי שדרכו מבטאים החסידים את אהבתם האין סופית לרבי, הוא הניגון החדש המחובר מידי שנה והדקות בהם עמדו ב"א ניסן ושרו אותו בהתרגשות, כשעיני כל הנוכחים במרחב העצום ממוקדות בפני הקודש. חלקו הבא של הקובץ, 'תפילה למשה', מתאר הן את האור הרב ששפך הרבי בכך שביאר והסביר את פסוקי קאפיטל התהלים החדש, והן את הניגונים הרבים שחוברו לכבוד י"א ניסן במשך השנים ויחסו המיוחד של הרבי לכך.

פעולות רבות ומגוונות נעשו ע"י החסידים במשך השנים לציון היום הגדול. החל מהבעת איחוליהם, נתינת מתנות, ועד ציון היום בפומבי בקנה מידה רחב באירועים ופעולות שונות, כשהדברים מתפשטים גם בקרב אומות העולם בהכרזות ראשי ממשל וקביעת ימי חינוך לרגל היום. כל אלו נסקרים בחלקו האחרון של הקובץ, 'תהילתו בקהל'.

חגיגות היובל

מחויבות אל העל

.

ד

"בהתגברות יתירה"

בשלושת התוועדות י"א ניסן שערך הרבי לציון מספר שנים עגול, הבהיר הרבי את משמעותו האמיתית של גיל עגול על פי התורה, כציון דרך להתחזקות בעבודת ה' ולא כטעות העולם שגיל עגול מבטא שלימות הנותנת מקום לפרישה לגמלאות ול'הורדת הילוך' בכל הנוגע לעבודה בפועל.

"לכך יש צורך להבהיר, שלא יחשבו שהיות והגיעו לגיל שישים, ניתן ללכת לישון וכבר אין צורך לעבוד" (משיחת י"א ניסן תשכ"ב)

"מיד לאחר המילים 'ימי חיינו בהם שבעים שנה' ממשך הפסוק 'ואם בגבורות, שמה שהי' בחלישות בכל השנים שלפני זה... צריך להתחיל להיות בהתגברות יתירה" (משיחת

י"א ניסן תשל"ב)

"מאחר שהקב"ה קבע שהגיל דשמונים שנה מורה על 'גבורות', מובן שעליו להוסיף בעבודתו באופן של גבורות" (משיחת י"א ניסן תשמ"ב)

ועינינו רואות אשר עבודתו הק' של בעל יום ההולדת, התחזקה עשרת מונים מדי עשור ובמימדים אדירים.

יובל היא

"מצינו במנהגי העולם שהגיעו גם בתוככי בני ישראל, שישנם ימי הולדת מיוחדים שהם שונים מיום הולדת סתם. ובכללות הר"י זה מעשר שנים לעשר שנים, כפי שמצינו במשנה שלאחרי בר-מצוה, ולאחרי "בן עשרים" שאז היא שלימות האדם. אזי חילוקי התקופות הם מידי עשר שנים: "בן עשרים", "בן שלושים", וכן הלאה" (משיחת י"א ניסן תשכ"ב)

מלבי, כי כ"ק מכירני שאין אני בא חס-שלום לקנטר רק בבחינת ילמדני רבינו".

במענה למכתבו השיב הרבי (להלן בפתיחת ר"ת):

"לשאלת כבוד תורתו במכתבו בנוגע ליום הולדת, יובל שנים וכו' - מקצת המקורות מצוין בשיחת ח"י אלול דהשתא. ובכמה משיחות כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נזכר והובדל לברכה ולתוספת באהבת ויראת השם וכו' - יום ההולדת, יובל וכיוצא בזה. ושם ביאר גם-כן שאף שעד עתה לא נתפרסם על דבר זה בכל זאת כו'.

ומה שנוגע ביותר - שרואים במוחש שעל ידי הנזכר לעיל נתוסף בתורה ומצוותי אצל כמה וכמה מאחינו בני ישראל כן ירבו, והולך ומוסיף. והתעמולה של אלה המרעישים נגד זה - במקום שפעלה, הרי לא התאספו ביום ההוא, לא דברו בעניני יראת שמים וכו', ואם לדון על פי המעשה בפועל - לכאורה ברור באיזו תעמולה מעונין היצר טוב, ובאיזו כו'.

לכאורה המרעישים הנ"ל הוה לי להתלהב מתחילה נגד קריאת ה"פייפער" בכל יום, (ובפרט שכמה מהם יקיימו על-ידי זה קשוט עצמן). הרדיפה אחר ה"שלימות" בלימודי חול החודרת לכותלי הישיבות וכו' וכו'.

להערת כת"ר על דבר מנהגי אומות העולם - עיין שו"ת הצמח צדק חלק יורה דעה סימן צא ובהשמטות (נדפס בסוף חלק ו'). ושם נסמך".

מני אז הפך הדבר לתדיר, ויובלות רבים זכו ליחס מיוחד מהרבי, אולם 'חלק בראש' נוטלים ללא ספק מניין העשורים העגולים להולדתו של הרבי לאורך השנים, הן מפאת חלקם הבולט בהתפתחותו של יום טוב זה, ובעיקר בשל השמחה העצומה והתכונה הרבתית שליוותה את אותם אירועים מופלאים. ביריעה זו ננסה לתאר את ציוני הדרך המשמעותיים הללו, את ההכנות הנרגשות של קהל החסידים, את הפעולות הרבות שנעשו מסביב לעולם לכבודם, ועד לגולת הכותרת - תיאור האירועים רוויי הגילויים במחיצת הרבי.

הזמן הגיעה העת הראוי לפרסום הנהגה זו לרבים.

את החשיבות המיוחדת בציון מספר שנים עגול נימק הרבי בשניים. לכל לראש, מפאת חשיבותם העצמית כציוני דרך משמעותיים, בדוגמת לשון המשנה המחלקת את חיי האדם לתקופות בנות עשר שנים "בן עשרים לרדוף, בן שלושים לכח וכו'", היות ובכל עשור ישנה שלימות מסוימת.

אולם הנימוק הנוסף, והחשוב לא פחות, הוא טבע האדם, שבכוחה של תעמולה מעין זו של ציון עשורים בענייני קדושה, לעורר אותו להוסיף ביתר חיות ולהט בכל הנוגע לתומ"צ. דברים אלו העלה הרבי על הכתב במענה מיוחד אותו שיגר לאחד מחשובי הרבנים שתמה על השטורעם שחולל הרבי ב'שנת הק"ן⁴. לחביבותא דמילתא, מובא לקמן מכתבו של אותו רב: "שמעתי וראיתי בעיתונים כי כבוד-קדושתו הכריז לחוג השנה כשנת היובל של 150 שנה ליום פטירתו של הגאון-הקדוש אור עולם אדמו"ר הזקן בעל התניא זצ"ל זי"ע ועל כל ישראל אמן.

בוודאי צריכים לזכור התורות והשיחות והעובדות מרבינו הזקן, ועל זה נאמר זכר צדיק לברכה, כלומר המזכיר זוכה גם-כן לברכות, אבל לאו דווקא בשנת היובל של 150.

מעולם לא שמעתי שאצל החסידים מכל הענפים מתלמידי הבעש"ט ז"ל יחוגו שנת היובל, ומדוע לא התנהגו כן הצדיקים הקודמים? וגם כפי מיעוט ידיעתי לא שמעתי ולא ראיתי שנשיאי חב"ד לדורותיהם יחוגו ויציינו שנת היובל ליום פטירת הבעש"ט או המגיד הגדול או בעל התניא. רק ערכו יומא דהילולא בכל שנה ושנה, אבל לא ציון של סכום שנים, והנני רואה בזה התחקות למנהגי המודרניים שמקורם במנהגי הגויים.

ובודאי יש לכבוד תורתו הנעלה טעמים ונימוקים ומקורים לזה אשר נעלמו ממני, בכך מאד אבקש מכבוד-הדרת-גאונו אם אפשר להודיעני בכדי להסיר החששות

בתהליך הפיכתו של י"א ניסן מחג אישי של הרבי ("מיינע פרטיות'דיקע עניין" בלשונו של הרבי¹) ליום טוב עבור כלל ישראל, נוטלים שנות היובל חלק משמעותי. לכל לראש בי"א ניסן תשי"ב - 'יובל החמישים', אז ציין הרבי לראשונה את יום הולדתו לאחר קבלת הנשיאות באמירת מאמר, עובר דרך 'יובל השישים' אז נחגג היום בצורה פומבית יותר, 'יובל השבעים' המפורסם בו לבשו חגיגות י"א ניסן את אופיים המלא והמלכותי. ציוני דרך משמעותיים היו גם ב'יובלות' הבאים, תשמ"ב ותשנ"ב, בהם נחגג י"א ניסן בצורה מיוחדת.

הענקת חשיבות שכזו לציון שנות יובל החלה ע"י הרבי הריי"צ², וביתר שאת ע"י הרבי, החל מלפני קבלת הנשיאות בציוני יובלות של הרבי הריי"צ³, וביתר עז לאחר מכן. בשנת תש"כ, במלאות מאתיים שנה להסתלקות הבעש"ט, אז עורר הרבי לנצל זמן מסוגל זה להוספה בהפצת המעיינות, והכריז על הקמת קרן מיוחדת לה יתנו סכומים לצדקה במספר מאתיים.

משנה חשיבות קיבל הדבר, בהגיע שנת המאה וחמישים להסתלקות האדמו"ר הזקן. החל מח"י אלול תשכ"ב העלה הרבי את עניין 'שנת הק"נ' על סדר היום, ובכל הזדמנות עורר להוסיף בלימוד ספריו של בעל ההילולא - ספר התניא והשולחן ערוך.

בכ"ד טבת תשכ"ג, עת הגיעה 'שנת הק"נ' למילואה, התוועד הרבי שלוש פעמים. היו אלו התוועדות מיוחדות מאוד. במהלך הדברים התייחס הרבי לתמיהת רבים מה הסיבה לעורר עניין מיוחד במלאות שלושה יובלות ההילולת האדמו"ר הזקן. הרבי ביאר אז כי המענה לכך טמון בהוראת הרבי הריי"צ בציון מאתיים שנה להולדת הבעש"ט, היות וכך ה'י' נהוג בדורות הקודמים, אם כי בתחילה הייתה הנהגה זו שייכת ליחידים ובחלוף

1. ראה לעיל בכתבה 'נתמלא הבית כולו אורה'.
2. כמצוין במכתב הרבי המופיע לקמן.
3. ראה פתח דבר לספר הזכרונות ח"א. אג"ק אדמו"ר הריי"צ ח"ט ע' 9-18. שז ואילך.
4. התקשרות תתקב.

קְמוּפַת הַיִּיְתֵי לְרַבִּים

י"א ניסן תשל"ב - יובל השבעים

אלו שזכו לשהות בבית חיינו באותם ימים באותה תקופה מיוחדת - תקופת 'שנת השבעים', יעידו פה אחד שלא ניתן לבטא במילים את רגשות החסידים באותה העת. התחושה ששרתה בחלל האויר עוד בחודשים שקדמו ליום הבהיר י"א ניסן תשל"ב, תחושת הרוממות מגודל היום, מחד, ורגשות השמחה העזים והבלתי ניתנתם לשיעור ש'סחפן' את כל המציאות היומיומית, מאידך.

הריקוד הסוער שהתפרץ לו במוצאי שבת הגדול, ליל י"א ניסן תשל"ב, יום ההולדת השבעים של הרבי, ריקוד שנמשך כל הלילה - אינו אלא ביטוי סמלי של הרגשות העזים שחשו החסידים באותה עת. כל חסיד הי' "אויפגעוהיבן" טפח מעל לקרקע. 'שבת הגדול' מלאת הגילויים, אותו ליל י"א ניסן בלתי נשכח ושירת הניגון 'בך ה' חסיתי' אל מול פני הקודש במהלך הפארברענגען, הם זכרונות עזים שנחרתו בלבות כולם.

בעולם כולו, הבחורים ב770, השלוחים הרבים הפזורים בכל רחבי תבל, הכל הבינו שמדובר במשהו יוצא דופן לגמרי, והחלו לפעול בהתאם.

מספר ר' ישראל נח וואגעל: "באותם ימים למדתי בחדר ליובאוויטש בלונדון. על אף שהיינו אז ילדים קטנים לפני בר מצווה, לא הוצאנו את עצמנו מציבור כלל החסידים, והשתתפנו גם אנו בהענקת מתנות לרבי. כמה חודשים לפני י"א ניסן, כבר התחלנו לשנן דפי גמרא יחד עם המלמד שלנו ר' בערל ע"ה לוינ,

רשימת החלטות שהציעו לרבי צא"ח בנ"י (באדיבות ארכיון משפחת ראסקין)

התעוררות עולמית

כבר מתחילת השנה החלו קהל החסידים מכל קצווי תבל בהכנות לקראת היום הנשגב, דבר שבא לידי ביטוי במחשבה על ה'מתנות' אותם הם יעניקו לרבי לכבוד היום. באה"ק למשל, ראשיתה של ההתעוררות הייתה בכינוס השנתי של צא"ח שנערך בכ"ף מר-חשון והוקדש באותה שנה כולו לסגולתה המיוחדת של השנה כ'שנת השבעים' ולהצעות מעשיות ל'מתנות' ראויות לרגל כך.

החלטות הכינוס פורסמו לאחר מכן בהודעה מסודרת לציבור אנ"ש, ובין החלטות נמנו: הוספה בנתינת צדקה בסכום שבעים ל'קרן השבעים' על דעת הרבי, הוספה בלימוד נגלה וחסידות במספר שבעים, השפעה וקירוב יהודים - בייחוד באמצעות מבצע תפילין - במספר שבעים, וכמו-כן החלטות נוספות בנושאים חשובים כתיקון חוק 'מיהו יהודי' ועוד.

כל אחד מבלי יוצא מן הכלל, החל מהילדים הקטנים הלומדים ב'חדר', התלמידים הצעירים בישיבות חב"ד

1. תחינו, גליון 4.

108546 JEM / ר"ח סבת תשל"ב

ולכבוד היום הגדול, גמרנו
ללמוד 70 עמודים!

"לאחר חג הפסח
התגלגלה לנו הפתעה
נעימה, כששלח הרבי תניא
כיס לכל אחד מהילדים
שהשתתפו בלימוד,
ובתוכו מכתב כללי-פרטי.
גם לבני הכיתה הנמוכה
יותר, שהכינו גם הם
'מתנה' משלהם, שלח הרבי סידור לכל אחד, ובתוכו מכתב
תודה" (הסידור והתניא, יחד עם המכתבים, נשלחו לילדים
מכל רחבי תבל כהוקרה על מתנותיהם²).

ידיעה שהתפרסמה על ידי צא"ח ניו יורק
בעיתונות האמריקאית הקוראת לציבור להסיף
בקים התומ"צ נמתנה לכבוד י"א ניסן. (באדיבות
ארכיון משפחת ראסקין)

תלמידי הישיבה המרכזית ב-770 לא נחו אף הם וקיבלו
החלטות שונות. בתחילת חודש אדר, קבעו בכל ערב בסיום
סדרי הישיבה לימוד בן שבעים דקות, מתוך ה'לקוטי
שיחות' שיצאו לאור עד אז. הלימוד העיוני בתורת הרבי
התרחב והביא להקמת 'מערכת הערות התמימים ואנ"ש',
פרשה הקובעת ברכה לעצמה³.

ממנו יראו וכן יעשו

ההתעוררות כולה החלה מצד החסידים ואצל חלקם
לוותה בחשש מסויים שאולי הדבר לא יהי לרוחו של
הרבי. הורגש מעט חוסר ביטחון, שייטכן והשטורעם הרב
מעניין אישי של הרבי קצת מוגזם. אולם באמצע החורף,
כבר החלו לטפטף אט אט ביטויים מפורשים של קורת רוח
מהרבי שסילקו את החשש לגמרי.

במהלך חודש טבת, החליטו תלמידי כיתתו של המשפיע
ר' פיינע קארף במתיבתא אהלי תורה לתת מתנה משותפת
לרבי לכבוד י"א ניסן הקרב. הם קיבלו על עצמם יחד, שכל
אחד ישנן שבעים שיחות של הרבי בעל פה, וכמו כן ילמדו
את כל מסכת בבא קמא בעל פה עד י"א ניסן. באשר לחשש
כיצד יתקבל הדבר בעיני הרבי, הם היססו לכתוב על כך
יחד, והחליטו שהתלמיד הבא שייכנס לרבי ליחידות יכתוב
זאת על ה'צעטל' שיגיש בשם כולם.

זמן קצר אחר כך נכנס הת' יוסף יצחק איטקין ליחידות
לרגל יום הולדתו וכתב על כך בפתק שמסר לרבי. כאשר
הרבי קרא זאת אמר "דאס וואס דו שרייבסט וועגן י"א
ניסן, סאיז א גלייכע זאך, און גורם נחת רוח, וממנו יראו וכן
יעשו"⁴. מיד כשיצא מהיחידות וחזר על דברי הרבי עורר
הדבר התפעלות מיוחדת, הייתה זו ההזדמנות הראשונה
בה הביע הרבי את שביעות רצונו מכל הנעשה והדברים
הפיחו רוח חיים מחודשת בכל ההכנות ל"א ניסן⁵.

אולם לשיא הגיעו הדברים, בעת שהחל הרבי לדבר על
כך בצורה מפורשת ברבים, במהלך התועודות חג הפורים.
הי' זה כבר בתוך ה'שלושים יום לפני החג', ובאמצע אחת
השיחות החל הרבי לומר בהפתעה:

"בנוגע לאלו השואלים על דבר יום ההולדת, הרי שכאן
המקום להעיר ולהאיר שעליהם לקשר את זה עם ענין של
הוספה בלימוד התורה, הן בנגלה דתורה והן בפנימיות

2. המכתבים נדפסו באג"ק ח"ו, אגרות י"ת ד.
3. ראה בארוכה לקמן בכתבה 'שי למורא'.
4. מפי בעל המעשה, א חסידישע דערהער, ניסן תשע"ה.
5. מפי ר' יוסף יצחק כצמאן.

התורה. ועל אף
שלאורה אינו
מתאים לפרט
ולבקש איזה סוג של
מתנה רוצים לקבל,
אעפ"כ, היות וכוונת
הנותנים היא בודאי
לגרום נח"ר אצל
המקבל, הרי שהי'
דבר נכון וטוב וישר
וכו', שיקשרו זאת
עם הוספה בלימוד
התורה".

באותם הימים כתב
החזן ר' משה שי'
טלישבסקי לרבי
שלקראת י"א ניסן
הוא חיבר מיילים
מפרק ע"א בתהלים
לניגון חב"די ידוע.
במענה לכך אמר
לו הרבי שישיר את
זה ויראה אם הניגון
מתקבל. סך הכל
חוברו לקראת י"א
ניסן ארבעה ניגונים
על פסוקים מפרקו
החדש של הרבי,

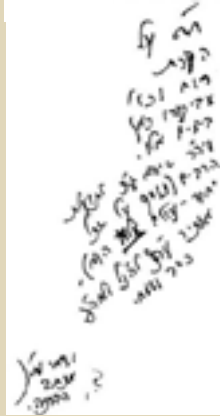
בית
אגודת חסידי חב"ד בארץ הקודש
עקב הפניות הרבות אלינו בנקשרת להנכיח איתנו ללמוד
קדושת אודותינו מורנו ורבינו רבי משה פסלד שליט"א
שנאמר: "אגודת חסידות חב"ד לכל יבולת השמים נגזרה י"א
בניסן תשל"ב".
הרינו להודיע שנקשרת רבינו שליט"א היא שהתברר האיר
הנ"ל יחד עם שד"ר ר' משה פסלד שליט"א — כי היא
הייתה בארץ ישראל, ובמדינת ישראל — שהיא כללית הפנת
לניסן פתגמים כל המבוקשים כקודם את האיתנות עם
הודעת על שינויים הנכונים בלמוד התורה, הודעת על
כניסתהם והקמתם לפרק.
החפצים בך ירצו עם רוב אדם, וישלחו יחידות לרבי
שליט"א: N.Y. 3800825 PAKSHAY 770 14
אליה (N.Y. 3 נפר חב"ד) האנו ממיר זאת לרבי שליט"א
באקרה.
הודעה יסודית עם הוספת על עם קדושת רבינו לבי כהונתו
הי"ל. פנקס. קדושת רבינו מחולקת לפניה בארץ הקודש
על פי הוראות כבוד קדושת אודותינו מורנו ורבינו שליט"א.

ללמוד
אגודת חסידי חב"ד בארץ הקודש
ג.ר. 2 כפר חב"ד
א) רשמו את שם רוב בני המשפחה הרצו את
ב) לרשמו ללמוד קדושת אודותינו מורנו ורבינו שליט"א
במדינת ישראל וכלל חולותו השמיעים, וסכך כהנ"ך
סולט לפונת ולכונת.
איתריל לרשום פונת בלימוד התורה ומתנת הודעה
פני נר.
הרשום פונת הודעה לכתוב רבני ישיבתו (1 פנורף
כוח 10 ל. קדושת רבינו המיוחדת לפרק
כארץ הקודש על פי הוראות כבוד קדושת אודותינו
מורנו ורבינו שליט"א.

שם	שם האב	השפחה

"עקב הפניות הרבות... הרינו להודיע שבקשת הרבי שליט"א היא שהברכות
והאיתנות יהיו קשורים ונרכזים בלימוד התורה - כי היא חיינו וארון ימנו,
ובנתינת צדקה - שהיא כללית המצוות" מודעה שפורסמה בעיתונות הכללית
מטעם אג"ח בארה"ק (ועברה את הגהת הרבי) הקוראת לכלל בית ישראל לשלוח
מתנות רוחניות לרבי. לידעיה מצורף טופס אותה כולל הקורא לגזור ולשלוח. (מעריב,
כ"ט אדר תשל"ב). (ציילום ההגהת פורסם בליקוט נתי"ק גיליון ג' עמ' 24).

”הקורת רוח מביקורו כאן בימים אלו”

אחד שהגיע לבית חיינו על-מנת להשתתף בחגיגת יובל השבעים, זכה למענה מיוחד מהרבי:

ת”ח על הקורת רוח וכו' מביקורו כאן בימים אלו.

ויהי' שיהא ג”כ לתועלת הרבים (נוסף על שכל יחיד - עולם מלא הוא).

אזכיר עה”צ להנ”ל ולחה”פ כשר ושמח. ודאי נת’ מכתב הברכה.

פרק ע”א: 'בך ה' חסיתי', 'כמפת הייתי', 'אבוא בגבורות' ו'תרגנה שפתי'. אולם בעת ההתוועדות הי' ניכר שאת הניגון 'בך ה' חסיתי' מחבב הרבי בצורה מיוחדת, והקהל ניגן אותו בהתלהבות עצומה בעידודו הנמרץ של הרבי.

לחלות פני מלך

התכונה הרבה בציון דרך משמעותי זה - שבעים שנה להולדת הרבי, לא הייתה נחלת ליובאוויטש בלבד. ככל שהלך והתקרר המועד, ראשי ערים, מושלים ונבחרים ציבור נוספים החלו לשגר לרבי את איחוליהם הלבביים. עד

י”א ניסן התקבלו מאות מכתבים ואגרות ברכה. כמעט כל ראש עיר בישראל כמו גם נכבדים אחרים, חשו צורך להימנות על המברכים, מתוך הכרה בגדלותו והשפעתו העולמית של הרבי. אלבום ובו ברכות מגדולי ישראל רבים ומבכירי הממשל הישראלי הוכן לראשונה⁶, ונמסר לרבי ע”י ר' שלמה מיינדנצ'יק שעמל על הכנתו.

היו גם נכבדים שונים שלא הסתפקו בכך וטרחו לשגר את ברכתם לרבי באמצעות שליח אישי. כנציגו של נשיא ארה”ב ריצ’ארד ניקסון הגיע לברך את הרבי הסופר היהודי הנודע הרמן ווק⁷, ומי שכינה אז כשגריר ישראל בארה”ב, יצחק רבין, נשלח לברך את הרבי בשם ממשלת ישראל, וכן למסור פרישת שלום חמה מהפרזידנט הישראלי שז”ר.

באשר חשו אף הם בתכונה הרבה, פרסמו כתבי העת הידועים מאמרים שלמים לדמותו של הרבי ודיווחים על ההתרחשויות ההיסטוריות בתנועת ליובאוויטש. גם ממערכת הניו יורק טיימס, נשלח ל-770 כתב על מנת לסקר את אירועי י”א ניסן. כתב זה אף זכה להיכנס לרבי ליחידות לאחר מכן על מנת לראיין את הרבי לכתבה שפרסם.

יום טוב בחצריך

ימים ספורים לפני היום המיוחל⁸, התבשרו החסידים שהרבי יערוך התוועדות מיוחדת לכבוד י”א ניסן. יחד עם ההודעה אף הגיעה הוראה ברורה שלא לפרסם זאת בשום כלי תקשורת ולשמור את הידיעה בתוך ציבור החסידים. הייתה זו הוראה חריגה, שכן שאר ההתוועדויות המתוכננות בימי חול התפרסמו, אולם את המעמד הזה בחר הרבי לחגוג בחיק המעגל הקרוב. חסידים רבים הרגישו בכך,

”אחרי השיחה גרפה קבוצה של חסידים את השגריר רבין לריקודים ולזמירות חסידים... בעת הראשונה בחייו ידעה על ביקורו המתקשר של רבין אצל הרבי שפורסמה בעיתון מעריב, י”ג ניסן תשל”ב

שמדובר במעין שמחה בחיק המשפחה, והרבי כולל אותם בכל זאת בשמחתו האישית..

בעצם העובדה שהרבי מתוועד באופן מתוכנן עם החסידים בי”א ניסן, הי' כדי לעורר התרגשות רבה. על אף העובדה שגם בשנים עברו ערך הרבי התוועדויות לרגל יום הולדתו, היו אלו התוועדויות פתאומיות ומצומצמות. לאור זאת, ניתן רק לשער מה חוללה הבשורה הטובה על קיומה של ההתוועדות, בכל קהילות אנ”ש ברחבי תבל.

בימים הסמוכים לי”א ניסן, ארזו רבים מאנ”ש את מזוודותיהם ובאו מקרוב ומרחוק לחצרותו קודשנו, 770 הי' מלא מפה אל פה. לתפילת מעריב בליל שישי, כבר ירד הרבי - שלא כרגיל - לזאל הגדול עקב ריבוי האורחים, הי' זה הפתיח לשרשרת אירועי היום-טוב שבפתח.

כאמור, י”א ניסן תשל”ב חל להיות במוצאי שבת קדש. בערב שבת, הוציא הרבי מכתב כללי שנשא את התאריך י”א ניסן בו התייחס למאמר חז”ל 'אדם לעמל יולד', נושא אותו ירחיב הרבי בהתוועדות הגדולה שתתקיים ביום ראשון.

כהוספה ל'ליקוט' שיצא לקראת שבת הודפס חלק משיחת ש”פ וישלח, ט”ז כסלו תשכ”ט. באותה התוועדות הודה הרבי למברכים הרבים ששיגרו את איחוליהם במלאות ארבעים שנה לנישואי הרבי והרבנית⁹, והרחיב בביאור המענה לברכות "כבר מילתי" אמורה וכו". בהמשך הדברים ביקש לקשר את הברכות עם הוספה בתורה תפילה וצדקה.

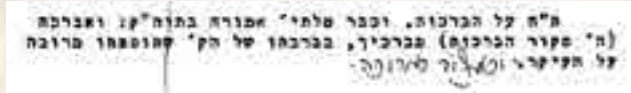
בשעתו הורה הרבי לפרסם את הדברים¹⁰, ובהמשך לכך הגי' את השיחה באידיש. כעת, הגי' אותה הרבי שוב בלה”ק,

9. יומן ר' יעקב הורביץ, התקשרות לו. ונזכר גם בשיח"ק תשל”ב ח”ב ע' 176.
10. באמרו בראשית השיחה: "און איך בעט מען זאל עס איבערגעבן אויך לאת אשר איננו פה". וביומן הרי"ג ממוצאי שבת: "בלילה אחרי הבדלה מסר ע”י ח[דקוב] לפרסם ג' נקודות", דהיינו השיחה שנאמרה בשבת. למחרת, ביום ראשון, "טו”ב כסלו" שלח הרבי מכתב כללי-פרטי לכל אחד ואחד מהמברכים ובו הנקודות האמורות. על פרטי הגהות שיחה זו ראה באריכות בקובץ הערות וביאורים בתורת כ”ק אד”ש קיט.

6. ראה לקמן בכתבה 'ואברכה מברכך'.

7. ראה לקמן בכתבה 'ואשרו אתכם כל הגוים'.

8. תיאורים המופיעים לקמן ללא מקור מסויים מבוססים ברובם על יומנו של הרב מנחם מענדל וולוסוב, יומן שפורסם בעיתון כפר חב”ד וב'קובץ המאה ועשר' של ועד תלמידי התמימים.

”ונמצאו בארונה” תוספת בכת”ק בשולי מכתב ששלח הרבי ב”א ניסן תשל”ב לרב זווין במענה לברכות

בהשמטת הקטעים העוסקים במספר ארבעים (שנאמרו אז בקשר ל”ד כסלו)¹¹. ה” נדמה שזהו מעין ‘מענה’ לאיחולים הרבים שהגיעו מכל פינה. ראוי לציין שבשולי כמה מכתבי תודה ששיגר הרבי על ברכות שנשלחו ל”א ניסן¹², ציין ל”מצורף בזה’ בו מבואר המענה לברכות, וככל הנראה הכוונה לשיחה זו.

שבת הגדול

בשבת ה” 770 עמוס אף יותר מבחודש החגים והאוירה הייתה בהתאם, גם סדרי התפילות היו כשל יום טוב. במהלך התפילה עודד הרבי בידו הקדושה את שירת ‘האדרת והאמונה’ שבשעתו עוד הייתה שמורה לחגים בלבד, קריאת התורה הייתה ב”ספר תורה של משיח’ ובתפילת מוסף שרו ‘הוא אלוקינו’, דבר שאף הוא ה” נדיר באותם שנים.

מובן מאליו, שההתוועדות באותה שבת הייתה אף היא מיוחדת במינה. במהלך ההתוועדות דיבר הרבי על הפסוק ‘בך ה’ חסיתי’ מהקאפיטל החדש. בהמשך אמר הרבי שני מאמרים: הראשון ה” כעין שיחה, ד”ה ‘למנצח לדוד להזכיר’, פסוק מקאפיטל התהלים שאמירתו מסתיימת. והשני - ד”ה ‘בעשור לחדש’ שעוסק באותו נושא של המאמר שאמר הרבי למחרת, ד”ה ‘ביום עשתי עשר’.

במהלך השיחה השני, שעסקה בנס שלזכרו נקבע ‘שבת הגדול’ - ‘למכה מצרים בבכוריהם’, דיבר הרבי על החובה המוטלת על עם ישראל לדאוג לכך שבני נח יקיימו את שבעת המצוות בהם מחויבים. דברים אלו היו גם כהמשך למכתב כללי שיצא בערב שבת ובו נזכר הנושא. ה” בכך

משום חידוש, שכן עד לאותה תקופה כמעט ולא דיבר הרבי על עניין שבע מצוות בני נח, ובאותה עת החל לעורר על כך¹³.

במהלך ההתוועדות התייחס הרבי מפורשות ליום הגדול שבעוד שעות ספורות יפרוש את כנפיו. ה” זה זה ממש לקראת סוף ההתוועדות: “בנוגע צו מארגן זונטאג, וואס דאס איז דאך א יום חשוב לעצמו”, אמר הרבי לפתע למרבה ההתרגשות, “הנה, אלו שיקבלו על עצמם להניח תפילין, הנני נותן להם זוג תפילין כשרות, אולם בכדי שלא יהי נהמא דכסופא, מבקשים שהמקבל יתן שקל אחד, ובארצות הברית דולר אחד. ויקחו מהם את הכתובת וישתדלו שבעוד יומיים יהיו התפילין אצלם”.

במוצש”ק ליל י”א ניסן, לאחר שסיימו לערוך את ה”חזרה” על הפארברענגען, התקיימו ב770 התוועדויות חסידים. האווירה באותו לילה דמתה לשל שמחת תורה והריקודים נמשכו עד שעות הבוקר המוקדמות. שמחה זו, הייתה כהמשך ובשיאה של התקופה המיוחדת, רוויית ההוד, שקדמה ל”א ניסן ‘שנת השבעים’.

באותו לילה, נכנסו זקני החסידים לברך את הרבי בשם אנ”ש וכלל ישראל לרגל י”א ניסן. בעת שנכנסו, הבחין הרבי שרבה של קראון הייטס - הרב זלמן שמעון דבורקין נעדר, וביקש לקרוא לו מביתו. לבקשת הרבי, הרב דבורקין אף נשאר מספר דקות בחדרו הקדוש גם לאחר צאתם מהחדר. כמו כן, נכנסה במשך הלילה קבוצה מאנגלי’ בראשות הרב נחמן סודאק, על מנת למסור לרבי את ספר התניא שהודפס באנגלי’ לכבוד י”א ניסן [על כך ראה במסגרת].

‘אבוא בגבורות’

למחרת, ביום ראשון, נסע הרבי לאוהל לפני הצהריים. לפני נסיעתו לאוהל הלך הרבי לבנק הממוקם מעבר

11. השיחה באידיש ובלה”ק הודפסה בלקו”ש ח”ה ע’ 422, 426.
12. לדוגמא לרב יוסף בער סלוביניצ’יק ולרב שלמה יוסף זווין.

13. מבוא לאג”ק, חכ”ז.

”וואס איר לייגט אוועק אייער תורה ועבודה בשביל טובת הרבים”

במהלך ההתוועדות בשבת אמר הרבי דברים מיוחדים מאוד אודות נשיאי ישראל. ה” זה בתוך המאמר הראשון שעסק בקאפיטל התהלים שאמירתו הסתיימה, ‘למנצח לדוד להזכיר’. הרבי הביא את דברי המדרש על הפסוק, מדרש אותו ביאר הרבי במאמר המפורסם ‘ביום עשתי עשר’ שאמר שנה קודם לכן, ב”א ניסן תשל”א, ואליו אף ציין במכתבים הכלליים שנכתבו ב”א ניסן תשל”ל, תשל”א, ובמכתב כללי שיצא בערב שבת זו:

”משל למלך שהי’ לו צאן וכעס עליהם גירש את הצאן והתיר את הדיר והעביר את הרועה, אחר זמן כנס הצאן ובנה את הדיר ולרועה לא הזכיר, אמר הרועה הרי הצאן מכונסות והדיר בנוי ואני איני נזכר. כך אמר דוד למעלה

מן המזמור כי אלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה הרי הדיר בנוי, וישבו שם וירשוה וזרע עבדיו ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה, הרי הצאן מכונסות, ואני איני נזכר לכך אמר דוד למנצח לדוד להזכיר”.

את הסיבה לכך שהרועה אינו מוזכר, הטעים הרבי באמצעות התורה הנשגבה שאמר הבעש”ט בגן עדן על הפסוק “קומי אורי כי בא אורך”: “אתם נשיאי ישראל, וואס איר לייגט אוועק אייער תורה ועבודה בשביל טובת הרבים, וואס וועט זיין מיט אייך?” [אתם נשיאי ישראל, המניחים על הצד את תורתכם ועבודתכם בשביל טובת הרבים, מה יהי אתכם?]. הרבי ביאר שישנו עניין הרועה איך שהוא קשור לצאנו - בני דורו, ומציאות זו של הרועה כן נזכרת, אך ישנו גם את הרועה עצמו, שלכך כיוון הבעש”ט באמרו “וואס וועט זיין מיט אייך?”, ועל מציאותו זו של הרועה מעורר דוד המלך, ‘למנצח לדוד להזכיר’. הרבי הוסיף וביאר עניין זה בעבודת ה’ של כל יהודי.

לכביש. בשעתו דובר שהרבי הלך לראות את צילום סידור הבעש"ט שהי' שמור שם¹⁴.

במשך שעות היום השתרך תור ארוך בכניסה למשרדו של הרב חדקוב, בהתאם להוראת הרבי בהתוועדות השבת שכל מוסד יקבל השתתפות ע"ס \$71 בפעילותו. המענק יועד לכל מוסד באשר הוא מבלי הבט על גודלו, וכל מי שהחזיק במוסד כל שהוא שש על ההזדמנות לקבל השתתפות חגיגית שכזו מהרבי למוסד שבניהולו.

לקראת שובו של הרבי ל-770 החל קהל גדול לרקוד בחוץ באופן ספונטני, והי' זה מחזה חגיגי במיוחד. אולם

התכונה העיקרית היא לקראת נשמת אירוועי שנת השבעים - ההתוועדות המתוכננת לשעה שמונה וחצי.

אחר הצהריים, באורח נדיר, הלך הרבי לספרי' בכדי לראות את המתנות שהובאו ישירות לשם. בחזרת הרבי ל-770 רקדו הבחורים בזאל למעלה, והרבי פנה אליהם ועודד אותם¹⁵.

כמו כן במהלך היום נתן הרבי למזכיר הריל"ג 500 דולר במזומן על מנת לקנות בהם ספרים באותו יום, לכבוד יום ההולדת¹⁶.

15. מפי ר' יוסף יצחק גרוני. וככל הנראה זו הפעם הראשונה הידועה שביקר בספרי', ראה יומן הר"מ סוסובר כ"ח אדר תשל"ח (התקשרות מד).
16. ספר 'המזכיר - ר' יהודה לייב גרוני' ע' 139.

14. מפי ר' יוסף יצחק הבלין.

ספר התניא מאנגלי'

עד לשנת תשל"ב נערכו בסך הכל 67 הדפסות של ספר התניא, אולם בסביבות חג הפורים תשל"ב התקבלה הוראה מהרבי שעד י"א ניסן ייערכו עוד ארבע הדפסות: דפוס ס"ח במונטריאול, דפוס ס"ט בלונדון, דפוס ע' בארץ הקודש ודפוס ע"א בניו יורק, כך שיודפס הספר 71 פעמים [יצוין, שבמשך השנים פנה הרב נחמן סודאק מספר פעמים לרבי בבקשת רשות לערוך הדפסת תניא בלונדון, אך לא נענה].

מספר הרב יוסף יצחק ליבעראו: "ביום שישי ט' ניסן בבוקר, בעת שהגיע הרבי מביתו מסר הרב סודאק לרבי את ספר התניא בגן עדן התחתון, הייתה זו הדפסה איכותית בכריכה כחולה מהודרת מאד. דלת גן עדן התחתון הייתה פתוחה, כך שיכולתי לראות את המעמד כולו ממקומי בזאל, והבחנתי בקורת רוח מיוחדת שהאירה מפניו הקדושות של הרבי.

הרבי שאל אותו אם יש לו עותק נוסף, וכשענה בחיוב ביקש הרבי למסור עותק נוסף בי"א ניסן. לתומו חשב הרב סודאק שכוונת הרבי הייתה שיגש במהלך ההתוועדות שתיערך ביום ראשון וימסור שוב את ספר התניא, אך בשבת בבוקר ניגש אליו הרב חדקוב והסביר לו כי כוונת הרבי היא שייכנס במוצאי שבת לחדרו של הרבי יחד עם אלו שנטלו חלק בהדפסה על מנת למסור לרבי את הספר. הרב סודאק אמר שהמדפיסים אינם כאן, אך כל אנ"ש אנגלי' השתתפו בעלות הכספית של ההדפסה ונמצאת כאן קבוצה לא מבוטלת.

במוצאי שבת, לאחר קידוש לבנה נכנס הרבי לחדרו, והחל להתאסף קהל רב מאנ"ש אנגלי' במבואת הכניסה ובגן עדן התחתון. סבי ר' מענדל פוטערפאס והרב סודאק דחקו בי להיכנס גם, במקום אבי שהשתתף גם בהוצאות ולא התאפשר לו להגיע הנה, אך סירבתי משום שלא רציתי להיכנס לרבי בלי הכנה ראוי'."

את שאירע בפנים, מתאר ר' זלמן יפה ביומנו':

"נכנסנו לחדר של הרבי, והרבי חיך אלינו במאור פנים. על השולחן הייתה ערימה גדולה של ספרים ומכתבים וכו', אבל

הכל הי' מכוסה עם מפה ובאופן מסודר. הדבר היחיד שהי' על השולחן, הייתה המגילה [של איחולים לכבוד י"א ניסן] שנשלחה מליובאוויטש במנצ'סטר. כפי שאני משער, זה לא הי' במקרה אלא בדיוקא. הרב סודאק מסר את התניא, הרבי הודה לו, ונשא דברי ברכה במשך כמה דקות ולבסוף ביקש להעניק לכל אחד מאיתנו ספר תניא בפורמט כ"ס² בתנאי שנעשה בו שימוש."

בעת שניגש לרבי ר' מענדל פוטערפאס, שאל אותו הרבי "וואו איז דיין אייניקל?" [היכן הנכד שלך?], מיד יצא ר' מענדל ואמר זאת לריל"ג שקרא בקול רם "יוס'ל ליבעראו, יוס'ל ליבעראו! הרבי קורא לך."

ממשיך ומספר הרב ליבעראו: "הרבי חילק בעמידה כשבידו חמש או שש תניא'ס קטנים, כשסיים לחלק אותם התיישב, הושיט ידו לאחור כדי לקחת תניא'ס נוספים מהארגז שהי' מונח תחת הכסא, ונעמד להמשיך לחלק. כאשר עברתי, הרבי נתן לי תניא בשבילי, ותניא נוסף בשביל אבי.

לאחר מכן ניגש לרבי ר' זלמן יפה וביקש להחליף את הספר שקיבל היות והי' קרע בכריכת אותו תניא. הרבי נתן לו תניא נוסף אך מיאן לקבל בחזרה את התניא עם הקרע, והורה לר' זלמן לתת את זה לבנו אברהם."

להלן הר"ד מדברי הרבי באותו מעמד:

"יישר כח גדול עבור הדפסת התניא בלונדון בפעם הראשונה, ותהי' זו התחלה טובה על הפצת המעינות בכל אנגלי', החל מלונדון ובכל מקום שהוא.

וכל ענינים אלו ביחד - ימשיכו ויפעלו ביאת מלכא משיחא בקרוב ממש, ובחסד וברחמים, ובטוב הנראה והנגלה, ונלך כולנו יחד, "בבנינו ובבנותינו", ו"כספם וזהבם", בכל האופנים שבזה למעליותא - לקבל פני משיח צדקנו, בקרוב ממש.

כדי שתהי' איזו השתתפות בזה מצדי - אתן לכאו"א מכם ספר תניא שנדפס זה עתה, ובו נרשם התאריך "י"א ניסן", שיישאר למזכרת, והעיקר - שלא יניחוהו ע"ג המדף... אלא ישתמשו בו ללימוד³.

2. מההדפסה שנערכה בכפר חב"ד לכבוד י"א ניסן.
3. קונטרס 'ועד הנחות בלה"ק' ח' ניסן תשפ"ב.

1. פגישה עם הרבי מס 13.

בן ה' חסיתי'

770 הי' עמוס מקיר לקיר, יותר מכמו שהי' אי פעם לפני כן. כמו כן היו רבים שלא מאנ"ש שהגיעו ליטול חלק בשמחת היום ולהשתתף בהתוועדות המיוחדות. בין האורחים הרבים שהגיעו הי' ניתן לזהות אנשים רבים מכובדים, ביניהם רבנים גדולים ואישי ציבור.

מיד בתחילת ההתוועדות, התרחש דבר לא רגיל, שביטא את הלך הרוחות ואת הרגשות הגואים של החסידים באותו הזמן: בדרך כלל בכניסת הרבי להתוועדויות, הי' שורר שקט מוחלט. אבל, בהתוועדות זו, החסידים לא יכלו להתאפק ואת הניגון החדש "בך ה' חסיתי" שפרץ מהנוכחים בטבעיות בטרם נכנס הרבי להתוועדות, המשיכו לשיר גם בכניסתו של הרבי...

בשיחה הראשונה פתח הרבי בברכה ארוכה, ובסופה שרו החסידים את הניגון החדש בהתלהבות, תוך כדי השירה הרימו הקהל את הכוסיות באמירת 'לחיים' לרבי.

עם תחילת ההתוועדות ביאר הרבי באריכות את הפסוק "אדם לעמל יולד" ודרשות חז"ל בזה. השיחות היו ארוכות ועשירות מאוד, בהם הסביר הרבי בבהירות את התפקיד שלשמו נברא האדם עלי אדמות, והמדרגות הגבוהות אליהם יכול להגיע על ידי זה, עד שנעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. בשיחות אלו המשיך הרבי וביאר באופן רחב ביותר את הנקודה שנכתבה במכתב כללי, מאוחר יותר, נקודות משיחה זו נוספו בשולי המכתב¹⁷.

דומה שהדברים היו כעין 'ביאור' והסבר לשיחה שיאמר הרבי בהמשך, בה נתן הרבי להבין שאין הוא מתכוון לקחת חופש מעבודתו, ואדרבה.

לאחר שיחות אלו אמר הרבי מאמר ד"ה 'ביום עשתי עשר' ובסיום המאמר החל הקהל שוב לנגן 'בך ה' חסיתי'.

הניגון נוגן בהתלהבות והתעוררות מיוחדת, כשכל הקהל עומד ורוקד על מקומו, וידי כל אחד מונחות על כתפי חבירו. במהלך השירה הרבי הביט על כל הנוכחים אחד לאחד. הרבי החל מצד ימינו וסקר שורה אחרי שורה עד לראש הפירמידה, ואחר כך סקר באותה צורה את העומדים לשמאלו¹⁸. קורת רוח מיוחדת ניכרה על פני הרבי באותה עת, והמעמד נחקק בלב כל אחד.

שירת הניגון עוררה הדים רבים, וקטע הוידאו המתעד את אותם דקות ב-770, העמוס מלהכיל את ההמונים, התפרסם בשעתו בעולם כולו. הייתה זו הפעם הראשונה בה נחשף אירוע משמעותי של הרבי באמצעות וידאו¹⁹.

ר' משה טלישבסקי סיפר שלאחר ההתוועדות ביקשה

י"א ניסן תשל"ב

הרבנית נ"ע קלטת מהניגון "בך ה' חסיתי" כפי שהושר בהתוועדות, באמרה ששמעה כי השיר הזה מיוחד במינו²⁰.

ע"א מוסדות

מיד בסיום הניגון התייחס הרבי לשירת הקהל באותיות נפלאות: "אזוי ווי ס'איז דא א עניין וואס מ'דארף אים אריינשטעלען מיט א שטארקייט, במילא האב איך געווארט ס'זאל זיין א התעוררות ניכר, אויך א התעוררות ניכר בגלוי" [היות וישנו עניין שצריך להעמידו בתוקף, במילא חיכיתי שתהי' התעוררות ניכרת, גם בגלוי]. את ההתעוררות בשלב זה של ההתוועדות, ניצל הרבי להכרזה על הקמת 'ע"א מוסדות', הכרזה שתהפוך לגולת הכותרת של ההתוועדות, וכמעט לשם נרדף לאירועי שנת השבעים:

17. בעת שנדפס (בהגהת הרבי) לאחר כמה שנים בהגש"פ.

18. מפי ר' יוסף יצחק גרונו.

19. מפי ר' מנחם מענדל גרונו.

20. מפי ר' משה טלישבסקי, היכל הנגינה ע' רצ.

‘זמשה הי’ רועה’

בין אירועי י"א ניסן המרוממים, אליהם נישאו עיניים מהעולם כולו. בליבת רגעי השיא בהם חגג נשיא ישראל באופן פומבי את יובל השבעים, מסתתרים גם אי-אלו רגעים אישיים של נשמות פרטיות שלא משו מזכרון רועה הדור. כזו היא האנקדוטה המופלאה המתוארת ביומנו של ר' משה חיים לוי: "בבוקר הי' לי חום ובצהריים הלכתי לד"ר זעליגסאהן, ואמר לי שאם אני רוצה ללכת בערב להתוועדות, אהי' חייב לשבת, כי יהי' לי מאוד קשה לעמוד. לפני מנחה הספקתי לטבול במקווה, אע"פ שבמצב בריאותי הי' כנראה אסור לי.

"בעת ההתוועדות ישבתי כהוראת הרופא, אבל הרגשתי מאוד לא טוב. בעת אמירת המאמר נעמדתי. באמצע המאמר הרגשתי עוד יותר גרוע ורציתי להקיא. זיעה כיסתה את כל גופי. בשעת הניגון שאחרי המאמר הביט עלי כ"ק אד"ש עם חיוך, כאומר שאשיר, ואח"כ עוד פעם. מאותו רגע נרגעתי לגמרי ומצבי השתפר, והמחלה כאילו הוסרה לגמרי! ולא עוד, אלא שלאחר יום כבר הייתי יכול לתפקד כרגיל".

השמחים בשמחתו יברכו בנעימה

ה'הדרן' שאמר הרבי בהתוועדות על מסכת פסחים, הוגה על ידי הרבי שנתיים לאחר מכן, כשנוסף בסוף הגדת הרבי שיצאה אז במהדורה חדשה. בהערה בתחילת ה'הדרן' כפי שנדפס בהגדה, מצוין שאת הסיום ערך הרבי ביום הולדתו השבעים ובשולי הגליון לכך מצוינים כמה מראי מקומות שיש בפתיחתם 'נותן טעם' הן בעריכת הסיום, והן בכל אירועי שנת השבעים.

ראשית, מציין הרבי להרחבת המושג יום הולדת, להערה ארוכה בלקו"ש¹ בה מבואר שביום הולדת מזלו של האדם גובר ובאופן רחב יותר מתקיים הדבר ביום הולדת של צדיק ביחס לכל אנשי הדור. ובקשר ליום הולדת שבעים מציין הרבי לדברי שו"ת 'חות יאיר'² העוסק בדיני סעודת מצווה, ופוסק שסעודה שבגדר ספק סעודת מצווה, כגון "סעודת בן שבעים שיש להסתפק ולא יחוייב שיהא סעודת מצוה" מקבלת גדר של סעודת מצווה באמצעות עריכת סיום מסכת.

מדי דברו בסעודת בן שבעים, מוסיף החות יאיר שנראה בעיניו שביום הולדת שבעים מברך בעל יום ההולדת שהחיינו. בקשר לכך, מציין הרבי בהערה לדברי השלחן הטהור³ הפוסק שביום הולדת שבעים יש לברך שהחיינו, ואף מוסיף "והעומדים עליו ויש להם טובות ממנו שהוא משפיע להם מזון וכיו"ב והם שמחים על זה יברכו בנעימה הטוב והמטיב בשם ומלכות", הא חזינו, שהלכה למעשה מהווה יום הולדת שבעים חג של ממש לא רק עבור בעל יום ההולדת, כי אם עבור מושפעי כולם...

1. חלק ה' עמוד 86, בשולי הגליון להערה 1.
2. סימן ע', עמוד רי"ד.
3. סימן רכ"ג סעיף ז'.

"בנוגע למה ששאלו שמכיוון ש"ימי שנתינו בהם שבעים שנה", מה המקום לתכנן הפעולות לאחר מכן, לכאורה זהו הזמן לחשוב אודות מנוחה וכו' וכו', עניתי, ראשית - לא צריך להסתכל על ה'פספורט' אלא יש להסתכל כיצד מרגישים, ומה שיותר נוגע כמה מהשנים היו "שנים קיימים" (הרי אין זה 'קונץ' שיהי' כתוב ב'פספורט' או בתעודת הלידה כמה וכמה שנים), יש לדעת שצריך להיות ה"בא בימים", כפי שמפרש בזוהר, שבאים עם כל הימים עד שלא חסר אפילו יומא חדא.

אעפ"כ הרי מנהג ישראל תורה הוא, ובפרט כדאיתא בחות-יאיר ומובא בפרי-מגדים בנוגע לשבעים שנה, ששם הפירוש כפשוטו, הרי שהמענה מה צריך לעשות לאחר מכן הוא: נאמר בפירוש תיכף בהמשך הפסוק - "ואם בגבורות", אשר מה שהי' בחלישות בכל השנים שלפני זה - ובשעה שעושים חשבון צדק הרי "ידע אינש בנפשי" - צריך אז להתחיל לעשות בהתגברות יתירה".

הרבי פנה ב"בקשה, הפצרה ותחינה" להקים במשך שנת השבעים שבעים ואחת מוסדות חדשים ועורר על כך בדברים נלהבים. הרבי הוסיף ואמר "מסתמא ישנם כאלו שמיד יתייראו... אך מצד העייפות מהריקוד והשירה - לא ישימו לב להתחייבות שלוקחים על עצמם, ובפרט שאין זו התחייבות, אלא ענין של זכות". וכן התבטא כי זה יהי' יותר קל ממה שחושבים.

בתור "חבר אני לכל אשר יראוך", הבטיח הרבי השתתפות של עשר אחוז מההוצאות הכרוכות בהקמת מוסדות אלו, השתתפות שתינתן מראש, שלא כרגיל, על מנת שיעשה העניין בזריזות המרבית.

דרישה זו של הרבי גרמה לדריכות רבה בקרב המשתתפים. הייתה זו הפתעה עצומה, ואתגר של ממש במושגי השנים ההם, להגיע להקמת שבעים ואחת מוסדות חדשים תוך שנה אחת.

לפני שהחל הרבי באמירת ה'הדרן', ניגש להיפרד מהרבי הרב שמחה עלבערג, יו"ר 'אגודת הרבנים דארה"ב וקנדה', שנכח בהתוועדות, ואמר שהוא חייב לעזוב ואינו יכול להישאר עוד. הרבי אמר לו שישמח מאוד אם ישאר גם ל'הדרן' ונימק את האיחור באמירתו בכך שתחילה הי' נחוץ להציע את הדברים הנוגעים למעשה בפועל.

לאחר מכן, הרבי ערך סיום על מסכת פסחים ובהמשך אמר שתי שיחות נוספות. באחת מהן קרא הרבי ללמוד ממסירות נפשם של היהודים העומדים מאחורי מסך הברזל, ובמיוחד בענייני חינוך. כמו"כ, דיבר הרבי שעה ארוכה אודות הגזירה של 'מיהו יהודי'.

את הזמן שבין השיחות ניצלו רבים בכדי לגשת ולברך את הרבי. רבנים חשובים ואישי ציבור, כמו גם שלוחים של דמויות ידועות שייצגו את שולחיהם במעמד. היטיב לתאר זאת הרב חנוך גליצנשטיין בכתבה שפרסם בעיתון 'הצופה':

"אלפים באו להתוועד מאות מאות באו לברך את הרבי באופן אישי. באו מושלים, באו שליחים מיוחדים, בתוכם הסופר הרמן ווק, שהעביר לאדמו"ר ברכה מיוחדת מאת הפרזידנט של ארצות הברית, ריצ'ארד ניקסון. בא נציגו של

JEM 108301 / י"א ניסן תשל"ב

הקדוש של הרבי. 'רכבת' של חסידים מפוזרים החלה לעלות במדרגות האחוריות של 770 לקומה העליונה, משם החוצה באמצעות דלת הכניסה הראשית ובחזרה לזאל הגדול בדלת הכניסה האחורית. מאוחר יותר, ליוו החסידים בשירה את הרבי בעת שיצא מ-770 לרכבו ולאחר מכן נמשכו הריקודים עד אור הבוקר.

גם לאחר י"א ניסן, התרחשו מספר אירועים יוצאי דופן שהיו המשך לגילויים הנפלאים של שנת השבעים. במהלך חג הפסח התועד הרבי בארבעת ימי היום-טוב, בשני ימי החג הראשון וכן בשביעי של פסח ובאחרון של פסח (!), הי' זה דבר חד פעמי שלא הי' לפני כן ולא נשנה מאז. בכל אחת מהתועדויות אלו ביאר פסוקים מהקאפיטל החדש, קאפיטל ע"א²¹.

במהלך לילות היחידות שהיו בתקופה זו מסר הרבי לכל אחד מהנכנסים את המהדורה החדשה של ההגדה

21. בשבת מבה"ח אייר אמר הרבי: "התועדות זו באה בהמשך להתועדויות דחגה"פ שבאו בהמשך להתועדויות די"א ניסן ושבת הגדול. המשך, אבל לא סיום" (הוגה נדפס בלקו"ש ח"ז ע' 235).

ראש העיר לינדסי והגיש לאדמו"ר תעודת הוקרה מערייית ניו יורק.

הרבי קיבל את כולם בלבביות, לכל אחד התאים מילת תודה. הוא גם קיבל אלפי מתנות מכל העולם, בתוכם אלבום מיוחד בו חתומים רוב שרי הממשלה וכל ה'מי ומי' הישראלי".

לקראת סיום ההתועדות הורה הרבי לנגן ד' בבות, דבר שבאותם שנים הי' נדיר ושמור להזדמנויות מיוחדות. לאחר מכן ניגנו 'ניע זשוריצ'י כלאפצי', ובמהלך השירה נעמד הרבי מלוא קומתו ורקד על מקומו בהתלהבות. לפני צאתו, עורר הרבי לנצל את הימים הספורים שנשארו לחג ל'מבצע מצה שמורה', כן הזכיר שלפני שנפרדים מהתכנסות זו, על מנת להתקבץ עוד הפעם בקרוב עבור ענינים שמחים יש לברך ברכה אחרונה.

לערך בשעה 2:20 יצא הרבי מבית הכנסת, כשהוא מתחיל את הניגון "על אחת כמה וכמה".

ריקודי השמחה ב-770 נמשכו גם לאחר ההתועדות. ובאופן ספונטני החלו החסידים להקיף בריקוד את חדרו

בבוקר שלמחרת ההתוועדות, קם המוסד הראשון במסגרת תנופה זו. הי' זה בית חב"ד בעיר סט. דייגו בקליפורניא, שעל הקמתו הכריז מיד שליח הרבי לקליפורניא ר' שלמה קונין. במשך אותו יום נכנסו השלוחים לקליפורניא יחד ליחידות והרבי הוציא חבילת שטרות (כנראה בלי לספור) ונתן להם כהשתתפות בהקמת המוסד²⁴.

לאחר הפסח החל העיסוק האינטנסיבי בכך. חסידים בכל העולם החלו לעבוד במרץ על הקמת הע"א מוסדות' והרבי יסד את 'קרן ע"א מוסדות' ולא פסק מלעודד ולזרז

י"א ניסן תשל"ב

את העניין. בהתוועדות ערב חג השבועות הזכיר הרבי פעם נוספת את הקרן, והודיע שההשתתפות בהוצאות של 'מחנות הקיץ', תהי' גבוהה יותר ותנוע בין עשר לעשרים אחוזים מסך הוצאותיהם [ביתר הרחבה על הקמת ע"א מוסדות - ראה במסגרת].

מאורע נוסף, מיוחד במינו, התרחש בשמחת תורה תשל"ג. בהקפות יום שמחת תורה הסכים הרבי שנוסף על מכירת הפסוקים "ופרצת" ו"הנני מביא אותם" יימכר גם הפסוק הראשון של קאפיטל התהלים שלו, "בך ה' חסיתי". הפסוק נקנה ע"י אחד החסידים לזכות התגלות הרבי כמשיח ודאי והצלחה בכל המלחמות, כגזירת 'מיהו יהודי' וכיו"ב. באמירת הפסוק כובד כמובן הרבי.

לאחר שהכריז את הפסוקים "ופרצת" ו"הנני" המשך הרבי והכריז במנגינת פסוקי "אתה הראת" את הפסוק הראשון בקאפיטל התהלים שלו "בך ה' חסיתי אל אבושה לעולם". לאחר שכל הקהל הנרגש חזר על הפסוק, המשך הרבי בהפתעה והכריז את שני הפסוקים הבאים בפרק: "בצדקתך תצילני ותפלטני הטה אלי אונן והושיעני" "הי לי לצור מעון לבוא תמיד צוית להושיעני כי סלעי ומצודתי אתה"²⁵.

24. יומן ר' יעקב הורביץ, התקשרות לו.
25. יומן ר' משה חיים לויך.

"נוגע לכללות הענין של שנת השבעים"

במשך שנת תשל"א, הי' המשפיע ר' שלמה הכהן זרחי אברך צעיר לאחר שנת לימודים ב'כולל', ועז הי' רצונו לצאת לשליחות. וכשנכנס ליחידות, העלה זאת על הכתב והרבי אמר לו: "מה אתה חושב? 'שליחות' זה לארוז מזוודות ולנסוע לאוסטרליה? אם תהי' מסירות נפש כשתהי' פה בשיבה, זו שליחות כמו באוסטרליא". הרבי הוסיף והדגיש: "אם זה יהי' במסירה ונתינה - זוהי שליחות כמו באוסטרליא".

מאוחר יותר, כאשר הכריז הרבי על הקמת ע"א המוסדות, ניסה ר' שלמה שוב את מזלו וכתב לרבי: "כעת יש את כל ה'קאך' לגבי הקמת ע"א מוסדות' ואני רוצה לנסוע לשליחות ולעסוק בעניינים של הרבי, במשך שלושה חודשים". הרבי לא ענה לו והדבר הכאיב לו מאוד. בהתוועדות של הרבי ביו"ד כסלו, בכה ר' שלמה, בשקט כמובן, בינו לבין עצמו, והנה למחרת בבוקר בדיוק יצאה לו תשובה מהרבי: "האומנם לדעתו יגיעה אשר תלמיד תומכי תמימים יהי' תמים כדרוש אינו נוגע לכללות הענין דשנת השבעים?! לכותבו שאין בו חיות - זה מצד חלל השמאלי ולא מצד העניין שבו הוא עוסק".

1. מפי בעל המעשה.

עם ביאורי הרבי, שהודפסה בכריכה חגיגית עלי' נכתב בהדגשה "י"א ניסן - שבעים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א".

שנת השבעים ואחד

אירועי אותו י"א ניסן כמו ביקשו שלא להישכח ונמשכו בחודשי הקיץ. בהתוועדות שבת מברכים אייר, וכן בהתוועדות ר"ח אייר הקדיש הרבי דקות ארוכות להוקרת תודה על הברכות והמתנות שהגיעו לכבוד י"א ניסן ואף הגי' שיחות אלו. כאמור, בחודש סיון שיגר הרבי מכתבים לילדים מכל העולם ששלחו מתנות, בצירוף תניא לבוגרים יותר, או סידור לילדים הצעירים. בכל ההתוועדויות שמי"א ניסן ועד לחודש אלול באותה שנה, המשך הרבי לבאר פסוקים מהקאפיטל החדש, בכל התוועדות פסוק אחר על הסדר, ואף הגי' זאת²², הי' זה תקדים וחדוש גדול ביחס לשנים הקודמות²³.

אך ללא ספק, גולת הכותרת של הקיץ הייתה תנופת ע"א מוסדות שליוותה את חסידי חב"ד בכל קצווי תבל. כבר

22. שיחות אלו הוגהו ע"י הרבי ונדפסו כחטיבה אחת [יחד עם דברי התודה שנאמרו בשבת מבר"ח אייר] בהוספות ללקו"ש ח"ז.
23. ראה מכתב ר' זלמן דוכמאן לרבי בקשר ליי"א ניסן תשכ"ח בבקשה "איך שכ"ק מבאר ומפרש פסוקי רש"י ז"ל על התורה, ע"כ ראוי שיפרש את הקאפיטל תהלים ס"ו (אשר כל אנ"ש והתמימים בכל מרחבי תבל אומרים) הפסוקי רש"י אשר הם רק חמישה פסוקים. . (לשמע און ע" 346)

"לכל לראש ישנו חוב, ויתירה מזו: זכות נעימה, התחייבות טובה ומתוקה, לבטאות יישר כח לכל אלה שהתאספו כאן, וכל אלה שהתאספו יחד במקומות אחרים וכל אלה ששומעים את הפארבריינגען, או שלאחר מכן יקראו או ישמעו את מה שדובר בהתוועדות (מכיון שגם הם רוצים להשתתף בזה), ומכיון שכמה קישרו זאת גם עם פלוני בן פלוני – ישנה זכות נעימה לבטא גם הכרת טובה פרטית"

(משיחת י"א ניסן תשל"ח)

"לעונג די' לי לראות אותך בהתוועדות לרגל י"א ניסן ולהחליף ברכות 'לחיים'"

(ממכתב למר דוד צ"יס - תרגום מאנגלית)

י"א ניסן
מיטן רבי'ן

יום טוב
בהצדריך

"ולכן, יש לנצל יום זה באופן שעל ידו יתוסף בכל עניני תורה ומצותי, ומתוך שמחה, ע"י התועדות של שמחה במעמד כו"כ מ"ש"א, אנשים נשים וטף (כמובן, עם מחיצה ע"פ ש"ע), שמחה של מצוה ושמחה של תורה, עד לשמחה גשמית הקשורה עם הגוף הגשמי, ע"י אכילה ושתי, לחם לבב אנוש יסעד", ובפרט מאכל המשמח ומשקה המשמח

(שיחת י"א ניסן תשמ"ח)

התועדות י"א ניסן
לאורך השנים

התועדות של שמחה

אלו, העובדה שאלפים רבים הגיעו על מנת לחגוג את יום הולדתו של הרבי, אולם גם את חלקו הפרטי של הרבי כנשוא השמחה, ניתב בשיחות למשמעותו כנשיא ישראל עבור הכלל. באותם הזדמנויות, השתמש הרבי בביטויים מיוחדים ומפורשים על תפקידו כרועה הדור. בקצירת האומר, יבאו להלן כמה מהם.⁴

את התועדות י"א ניסן תשל"ז, יובל השבעים וחמש, פתח הרבי בדברי תודה והסביר שהתכנסות הציבור לכבודו של יחיד קשורה בכך "שזכה שביכלתו לסייע לאלו ההולכים בדרך התורה והמצוה, שיוסיפו בזה עוד יותר ולעודדם כפי יכולתו. . . וכן למסור את מה שזכה למצוא בספרים. . . ומה שזכה לשמוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר, ועל דרך זה בדוגמתו - מאאמו"ר ומחסידים הראשונים".

כעבור שנה, בי"א ניסן תשל"ח שוב התייחס הרבי לעובדה שנוסף למשמעות הכללית של התועדות, מגיעים הרבים לכבודו של בעל יום ההולדת. אולם שוב הדגיש שכל עניינו של היחיד הוא משמעותו המיוחדת לגבי הכלל: "לקבל פני אחד שזכה בזכות אבותיו שיהי' לו חלק בהפצת התורה והמצוה שנעשית על ידי המסובים כאן, ועל ידי כמה וכמה ששומעים את הדברים, ועל ידי כמה וכמה שעושים זאת

אף שלמעשה החל מתשל"א התועד הרבי מדי שנה, במשך כמה שנים עדיין לא הפך הדבר לסדר רשמי וקבוע, ועד ערב י"א ניסן לא הי' ידוע אם תתקיים התועדות², מלבד בשנת תשל"ב - יובל השבעים - בה הודיעו מראש על ההתועדות. החל מתשל"ז הצטרף י"א ניסן לימים הקבועים בלוח השנה בהם עורך הרבי התועדות.

עד תשל"ח הייתה מתקיימת ההתועדות במוצאי י"א ניסן, מלבד כשחל ביום שישי, אז התועד הרבי בליל שישי. מתשל"ח סודר שהתועדות לא יתקיימו ביום בו נוסע הרבי לאוהל, והיות ובדרך כלל הרבי הי' נוסע לאוהל בי"א ניסן, ההתועדות נערכה בליל י"א ניסן ולא במוצאי היום. מלבד תשמ"ב, אז חל י"א ניסן ביום ראשון וההתועדות נערכה במוצאי היום, ולאוהל נסע הרבי למחרת בי"ב ניסן³.

דער בינקל איז גרויס

את התועדות י"א ניסן לא ראה הרבי כעניין פרטי, ותמיד טרח להדגיש כי זהו עניין כללי הנוגע לכבודה של התנועה כולה ולהמשך תנופת הפצת היהדות והמעיינות. במספר הזדמנויות התייחס הרבי גם לצד הפרטי של התועדות של

4. בכתבה זו, במידה ולא מצוין אחרת הציטוטים המובאים כלשונו של הרבי נכתבו ע"פ סרט ההקלטה וכמובן שמופיעים בהנחות השונות באדיש ובלה"ק.

2. כמתואר ביומנים השונים המופיעים בסמוך.
3. מפי ר' מאיר הארליג, קובץ המאה ועשר.

ומכיון שכן, הרי לא נוגע מי הוא כו', מה שנוגע הוא - התפקיד המשך פעולתו ועבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו!

ישנו סיפור ידוע - שהיו מספרים ב"חדר" - על א' מגדולי ישראל האמיתיים, שניהן כ"דיין" ו"רב" בעיר ואם בישראל, שבמבנה גופו הי' קטן-קומה וצנום. נטפלו אליו פעם כמה ממנגדיו, וטענו, היתכן שיהודי קטן-קומה וצנום כמותו יכהן כ"דיין" ו"רב" בעיר גדולה כזו?! נענה ואמר להם: אמנם קטן-קומה וצנום הנני, אבל ה"כסא" - גדול הוא..

ה"כסא" - תורתו ופעולותיו דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - גדול הוא, ולכן, לא נוגע כל כך אם זה שיושב עליו הוא קטן-קומה וצנום, מכיון שה"כסא" הוא גדול - כסאו של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר!⁵

שמחה של מצווה ושמחה של תורה

בבואנו לסקור את התועודיות י"א ניסן לאורך השנים, דומה כי הטוב ביותר הוא להביא לכל לראש את תיאורו של הרבי לכך. בר"ח ניסן תשמ"ב, בעת שהורה הרבי להימנע מלהגיע לחצרות קדשנו ל"א ניסן, בין הדברים, תיאר הרבי במילים ספורות את התועודות: ". . . במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא. נהי' כולם יחד ב"א ניסן, כל החפצים בכך בתוככי כלל ישראל, לשמוע יחד ווארט חסידות של רבותינו נשיאנו - עד נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר - שבלי נדר יחזור ב"א ניסן, בנוסף לווארט בנגלה והחלטות טובות בנוגע להנהגה יום יומית במשך כל השנה . . .".

הוקרת תודה

פעמים רבות את הקדיש הרבי השיחה הראשונה לדברי ברכה, בהם הוקיר טובה והכיר תודה למשתתפים ולמאחלים שבאו וביטאו עידוד וחזיון להפצת התורה והיהדות. בתשל"ח, הקדיש לכך הרבי דקות ממושכות, בין הדברים אמר הרבי: "לכל לראש ישנו חוב, ויתירה מזו: זכות נעימה, התחייבות טובה ומתוקה, לבטא ישר כח לכל אלה שהתאספו כאן, וכל אלה שהתאספו יחד במקומות אחרים וכל אלה ששומעים את הפארבריינגען, או שלאחר מכן יקראו או ישמעו את מה שדובר בהתועודות (מכיון שגם הם רוצים להשתתף בזה), ומכיון שכמה קישרו זאת גם עם פלוני בן פלוני - ישנה זכות נעימה לבטא גם הכרת טובה פרטית".

5. תו"מ התועודיות תשמ"ה ח"ג ע' 1695.

127904 / JEM י"א ניסן תשע"ג

ה' נראה כמו חג ממש

"אתמול בלילה בשעה תשע ורבע נודע שהיום תהי' התועודות, ולאחר מכן התחילו הבחורים לשיר ולרקוד כשעה תמימה.

. . . במשך הערב התחילו להגיע מכוניות ומוניות עם אנשים מכל קצוות אמריקה, וכן הגיעו אוטובוסים משיבות שונות. הזאל התחיל להתמלאות אנשים, נשים וילדים, כולם לבושים בגדי חג, וגם הבחורים הלכו כך עם בגדי שבת וחג. כולם כמובן הלכו למקווה.

. . . לתפילת מעריב נכנס הרבי עם הסירטוק של משי שהולך בשבת וחג, וכך כולם הלכו בבגדי חג וזה הי' נראה כמו חג ממש. על השולחן של הרבי שמו סטנדר קטן כמו בחג (באמצע שבוע הרבי מתפלל על השולחן עצמו). הזאל הי' מפואר כי במשך השבוע האחרון סיידו וצבעו את קירות האולם ועשו חצי קיר של עץ ופורמייקה וחציו צבע עם פרחים מזהב, וכן תלו נברשת נהדרת באמצע האולם נדבה של מישהו לכבוד י"א ניסן. כמו כן הביאו עמוד לחזן יפה מאוד".

(מיומן ר' יוסף יצחק ברובסקי, יום חמישי ערב י"א ניסן תשל"ג)

- בידיעתם ושלא בידיעתם - על ידי ההתעוררות שמגיעה מד' אמות אלו, היכן שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו התפלל ולמד וקיים מצוות במשך עשר שנים".

בהתועודות י"א ניסן האחרונה שהתקיימה לעת עתה, בתשמ"ה, לאחר שביאר באריכות את התמיהה העצומה בכך שמתאספים לכבודו של אדם מסויים, להיפך ממש מהצורך לחוש "נפשי כעפר לכל תהי'", דיבר הרבי באריכות על משמעותו של יום זה עבור הכלל:

"התועודות זו אינה קשורה עם "יחיד", איש פרטי, וכיו"ב, אלא עם ה"קבוצה" כולה, עם תורתה, ועם הרצון, התכלית והכוונה בפעולותי" - כהמשך למאתיים שנות קיומה של תנועת חסידות חב"ד, ולפנ"ז - תנועת החסידות הכללית. ובמילא, לא נוגע כל כך ענינם של האנשים העומדים בראש התנועה, כי אם ענינה של התנועה".

על תפקידו, כראש בני ישראל העומד בראש התנועה השתמש הרבי בביטוי הגמרא 'עבדות אני נותן לכם' והמשיך וביאר את הצורך בכך בביטויים מופלאים על תפקידו של הרבי בהשלמת הכוונה של דירה בתחוננים: "זקוקים לברך ודם שישתדל, ביחד עם העזר דכמה וכמה מישראל, לשאת את התורה, להמשיך את "שלשלת הזהב" דתורת החסידות, עם כל הפרטים שבה, והמעשה הוא העיקר" שעי"ז נשלמת הכוונה דעשיית דירה לו יתברך בתחוננים.

ובימינו אלו: מכיון שנשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, נמצא ב"עולם האמת" - זקוק הוא שגם בעולם דלמטה יהיו לו "רגלים" ו"ידיים" וכל שאר האברים, שיעסקו בהפצת תורתו עד למעשה בפועל. וכדי שכל זה יהי' בהצלחה - צריך הדבר להעשות באופן מאורגן, ולכן, ישנו אחד, אשר "עבד לעם הזה נתתיך", שתפקידו לארגן פעולות אלו.

ערים ומדינות, וכן מסרו מפתחות של בתי חב"ד - כמתנה ל"א ניסן.

נוהג זה התקיים מתשל"ב ואילך, אולם בלט במיוחד בתשל"ז - שבעים וחמש שנה להולדת הרבי, אז זמן הגשת המתנות לרבי התארך למשך כמעט שעה וחצי ברציפות. במשך זמן זה, התמלא שולחנו של הרבי בערימה גבוהה של מתנות. הי' זה מראה מופלא. בתשל"ח, בעקבות המאורע הבריאותי שאירע בליל שמיני עצרת באותה שנה, יצאה

בהתוועדות י"א ניסן תשל"ט, הודה הרבי לכל המברכים והמאחלים והוסיף שישנה חשיבות מיוחדת בהכרת הטוב, ולפי 'מנהג המדינה' בארצות הברית ש"להוטים לשמוע 'ג'אק' (בדיחה)", הוסיף הרבי ואמר על דרך הצחות: "היו מסבירים לילדים ב'חדר' מדוע אין מלאך אחד עושה שני שליחויות והרי אפילו בן אדם מדוד ומוגבל יכול לעשות שתי שליחויות, ובטח מלאך?! וההסבר בזה הוא שכאשר מדובר במלאך - הרי אין צורך לדאוג לו לצרכים של מזון ולבוש וכדומה ולכן על כל שליחות קטנה אפשר לשלוח עוד מלאך כי 'זה לא עולה כסף'. משא"כ כששולחים בשר ודם הרי צריכים לדאוג לכל צרכיו ולכן משתדלים לחסוך בכח אדם". מכאן, סיים הרבי, רואים ולומדים שאם בנוגע לטובה של הקב"ה ש'טבע הטוב להיטיב' צריך להודות עאכו"כ שצריך להודות לטובת אדם בשר ודם, הכרוכה ביותר מאמץ⁶.

בתנועת ידו הידועה

"... כולם עמדו מחוץ ל-770. פתאום מפינה צדדית נשמע קול שירה, מהתלמידים השלוחים שחזרו זה עתה מקליפורני, שעמדו ליד הדלת ופתחו בשיר ידוע על שלושה פסוקי תהילים מסיום פרק ע"ג. כעבור שניות הרבי יצא, עמד על המתרחש ותוך כדי הליכה חיוך רחב נסוך על פני קודשו, ועשה לעברם בתנועת ידו הידועה, וממשיך במהירות לכיוון המכונית, ושוב תוך כדי הליכתו עוד פעמיים הניע את ידו, כמובן שכל הקהל מיד נרתם לעבודה והמשיכו בשירה הזאת". (מיומן ר' טובי זילברטרום, יום שני ט' ניסן תשל"ד)

שי למורא

פרק זמן משמעותי במהלך ההתוועדות הוקדש לברכות ומתנות. הי' זה בדרך כלל לאחר השיחה הראשונה. שלוחים רבים, אישי ציבור ורבנים ניגשו לרבי להביע את איחוליהם ולהגיש את מתנתם - ספר, גלוית כבוד, כתיבי יד עתיקים ועוד. רבים מהשלוחים ליוו אנשי ממשל ממקום שליחותם או הגיעו כנציגי הממשל על מנת למסור לרבי מפתחות של

6. שיחות קודש תשל"ט ח"א ע' 419.

125471 JEM / י"א ניסן תש"מ

טנק חדש

"במוצאי שבת, ליל י"א ניסן הלך אד"ש לביתו ואומרים שהסתכל על הטנק החדש של צא"ח (השבוע קנה אותו זאיאנץ ב\$12,000 לכבוד י"א ניסן). למחרת נסענו למבצעים כולם, בצפיפות בטנקים. הנהלת הישיבה נסעה בטנק החדש. שמעתי שאד"ש נתן לאחד שנסע לארץ ישראל תמונה מהטנק החדש של אד"ש בכדי לפרסמה בעיתונות".

(מיומן ר' טובי זילברטרומ, י"א ניסן תשל"ה)

הפורים כבר אוחזים בסימיה. עם כל זאת, הרבי לא שלל את האפשרות לעשות סיום על מסכת פסחים, היות וניתן מיד להתחיל ללמוד אותה שוב...¹⁰

פעמים שהרבי נשא 'הדרן' על הרמב"ם. הי' זה בשנים תשמ"ב ותשמ"מ¹¹ וכן בתשמ"ה - אז נשלם המחזור הראשון של לימוד הרמב"ם היומי. ראוי לציין, שעל אף שבהתוועדות י"א ניסן תשמ"ב נאמר 'הדרן' על הרמב"ם, באחש"פ אמר הרבי שהואיל ונותר עדיין "חוב" מהתוועדות י"א ניסן שבה הי' צריך להיערך סיום על מסכת ב"ש, יערוך עתה סיום על מסכת פסחים כפירעון החוב...¹²

כדרך אמירת ה'הדרנים', פעמים המשיך הרבי בביאור ההדרן בשבועות, ולעתים אפילו בחודשים הבאים, כשבכל התוועדות הי' מוסיף ומבאר צדדים נוספים בעניין. לפעמים הי' ההמשך בהתוועדות אחש"פ ובתור השתתפות בכינוס תורה שנערך למחרת.

בכמה מהתוועדות אמר הרבי עניין בנגלה בנוסף לסיום, על פי רוב בהלכות פסח. פעמים שהביאור בנגלה הי' כתחליף לסיום¹³.

עניינים קבועים בהתוועדות

בדרך כלל, הניגון הראשון בהתוועדות הי' הניגון שחובר על מילות קאפיטל התהלים החדש, ופעמים רבות הניגון הושר שוב ושוב במהלך ההתוועדות.

כמו כן, החל מהתוועדות הראשונה בתשכ"ב¹⁴, וכן במשך השנים, חלק כמעט קבוע בהתוועדות הי' התייחסות הרבי לפסוקים מהקאפיטל החדש בתוך המאמר - שגם אמירתו הייתה באורח קבע - ופעמים גם במהלך השיחות. המאמר בדרך כלל נשא דיבור המתחיל הקשור לענייני חג הפסח.

התוועדות אלו בלטו בציבוריות ובפומביות שאפיינו אותם, כמפגן של כבוד לרבי ולתנועת ליובאוויטש, כמו גם בגוונים השונים של קהל המשתתפים. מעת שהוכרז

הודעה ממזכירות הרבי בצהריי ערב י"א ניסן לפי יביאו את המתנות למזכירות⁷.

סיבה לשמחה

בתשל"ג פתח הרבי את ההתוועדות בכך שהתכנסות החגיגית מתקיימת ביום חול שגרת, ולמרות זאת, מתכנסים, מנגנים ואומרים לחיים יחד, ובכדי שלא יהי' מקום לשאלות על כך, והיות ובלאו הכי הונהג לערוך סיום מסכת, יערוך סיום.

ברוב ההתוועדות, ערך הרבי סיום ונשא הדרן. פעמים⁸ שאף התבטא על כך שלמרות השעה המאוחרת ויום העבודה שלמחרת 'אי אפשר לוותר על אמירת הדרן'. בתשל"ח, לא ערך הרבי סיום בהתוועדות י"א ניסן, אולם בהתוועדות שנערכה למחרת (ליל י"ג ניסן) כהמשך, 'השלים' זאת הרבי וערך סיום על מסכת פסחים.

את הסיומים קישר הרבי בד"כ לחג הפסח. ארבע פעמים (בתשכ"ב, תשל"ב, תשל"ו ותשל"ז)⁹ ערך סיום על מסכת פסחים, העוסקת הן בימי ההכנה לחג והן בדיני חג עצמו. בתשמ"מ סיים הרבי את מסכת תענית הקשורה ל'תענית בכורות' בערב פסח.

פעמיים נוספות (בתשל"ד ותשמ"ג) ערך הרבי סיום על מסכת מגילה, בקשר עם דברי המשנה בסיום המסכת "שואלין ודורשין בהלכות החג", וכן בקשר עם ימי הפורים שחלפו. הרבי התייחס לכך שלכאורה מתאים יותר לסיים את מסכת פסחים בסמיכות לחג הפסח, אולם היות וגם בימי חג הפסח עצמו לומדים את מסכת פסחים העוסקת בענייני חג - "במילא עדיין לא אוחזים בסיום המסכת לפני חג הפסח". אולם ביחס למסכת מגילה, לאחר חג

10. שיחות קודש ש"פ צו תשמ"ג אות לו.
11. ראוי לציין שיתכן והדרן זה נאמר בהמשך להוראת הרבי (בש"פ וישב תשמ"מ) לערוך חלוקה בספר יד החזקה להרמב"ם ע"מ להשלים את הלימוד ביום ההולדת של הרמב"ם בערב ח"פ. (ראה בהנחת 'ועד הנחות התמימים' מהתוועדות ש"פ וישב סל"ג-ד).
12. תו"מ התוועדות תשמ"ב ח"ג ע' 1312.
13. ראה שיחות קודש תשל"ט ח"א ע' 421.
14. ועוד קודם לכן - במאמר שאמר הרבי ב"א ניסן תשי"ב.

7. יומן ר' מיכאל א. זעלינסאהן.
8. לדוגמה, בתשל"ד, תשל"ו, תשמ"ב ותשמ"מ, כפי שנדפס בהנחות בשיחות קודש ובתו"מ התוועדות במקומן.
9. וכן בהתוועדות שנערכה בליל י"ג ניסן תשל"ח כהמשך ל"א ניסן, ובהתוועדות אחש"פ תשמ"ב בה הושלם ה'הדרן' שהי' צריך להיאמר ב"א ניסן.

י"א ניסן תשמ"א

התהלים החדש וקישר את הדברים לזמן ולשיעורי הלימוד היומיים.

בולטת במיוחד התוועדות שבת הגדול ערב י"א ניסן תשמ"ט בה ביאר הרבי בהרחבה את עניינו של יום י"א ניסן והשתמש בביטויים מיוחדים¹⁵. בשיחה-ברכה הקצרה בליל י"א ניסן¹⁶ ובהתוועדות שבת הגדול תנש"א ביאר הרבי את הקאפיטל החדש, קאפיטל צדי"ק באופן מיוחד¹⁷.

החל משנת תשמ"ז הואיל הרבי להגי' מאמרים שיצאו לאור לכבוד י"א ניסן. בפעם הראשונה - בשנת תשמ"ז - כשהכניסו את הקונטרס להגהה, הציעו שתי אפשרויות לשם הקונטרס: "קונטרס י"א ניסן" ו"קונטרס חג הפסח" כשלידם מופיע סימן שאלה. הרבי מחק את האפשרות השני' ואת סימן השאלה, וכך נקבע שם הקונטרס - קונטרס י"א ניסן, דבר שעורר שמחה בקרב החסידים, שהיו מסופקים האם הרבי יסכים לכך.

לקראת י"א ניסן תשמ"ט הגי' הרבי את המאמר המפורסם ד"ה 'ביום עשתי עשר' שנאמר בהתוועדות י"א ניסן תשל"א. ובשנת תש"נ הרבי הגי' ואף חילק בידו הק' לכאו"א, כאמור, את המאמר ד"ה 'והי' כי ישאלך בנך' שנאמר בהתוועדות י"א ניסן תשל"ח. לכבוד י"א ניסן תנש"א הגי' הרבי את המאמר ד"ה 'תפילה למשה' מקאפיטל התהלים החדש¹⁸.

י"א ניסן כיום החינוך, הי' הרבי מביע הכרת הטוב והוקרת תודה לממשל ארצות הברית על כך.

פעמים רבות נמשכו הנושאים המדוברים בהתוועדות גם בהתוועדות שלאחר - י"ג ניסן, אחש"פ ולפעמים אף לאחר מכן. אם במאמר שהי' המשך למאמר שנאמר בי"א ניסן וגם בו נזכרו פסוקי הקאפיטל החדש, או ב'הדרנים' והביאורים בהלכות פסח, שכדרכם של 'הדרנים' נמשכו שבועות ואפילו חודשים.

באופן קבוע, כבר מתשכ"ב, הקדיש הרבי דברים להתעוררות במבצע שהזמן גרמא - מבצע מצה, לדאוג בימים שנתרו לכך שלכל יהודי תהי' מצה שמורה. בתשל"ד הרבי אף התבטא במשך ההתוועדות שזכות זו, לעורר על מבצע מצה, מענגת עוד יותר את ההתאספות. כמו כן, גם על נתינת 'מעות חטיים' לפני חג הפסח הי' מעורר הרבי באופן תדיר.

התוועדות בשבת הסמוכה והגהת מאמרים

לקראת י"א ניסן תשמ"ו כתב הרבי למארגני שידורי הוידאו מההתוועדות, במענה לשאלתם על התוועדות י"א ניסן, שההתוועדות תתקיים בשבת הסמוכה. מני אז, לא התועד הרבי בי"א ניסן ובהתוועדות השבת הסמוכה התייחס לפסוקי הקאפיטל החדש.

בתשמ"ח נשא הרבי בליל י"א ניסן לאחר תפילת מעריב שיחה שנמשכה כמעט שעה, ובהמשך אלי' נשא הרבי למחרת - מוצאי י"א ניסן - שיחה נוספת. באותן שיחות הדגיש הרבי את מעלתו של יום הולדת והקשר של יום הולדת פרטי עם כלל ישראל. הרבי גם התייחס לקאפיטל

15. ראה לעיל בכתבה 'בשמן קדשי משחתיו'.

16. יש לציין ששיחה זו הייתה השיחה הראשונה שנאמרה בימות החול אחרי כמעט שנה שהרבי (כמעט) לא אמר שיחות בימות החול, מלבד השיחות הקבועות (דברי כיבושין).

17. ראה לעיל בכתבה 'צדי"ק עולמים'.

18. ראה בהרחבה לקמן בכתבה 'הביני ואחי'.

לפנינו סקירה נפלאה ובה פניני קודש ונקודות קצרות מהתוועדות י"א ניסן במשך השנים¹:

תשל"ג

באביב תשל"ג פרצה מחלוקת גדולה בשכונת קראון הייטס שהסבה לרבי צער רב. כמה ימים לפני י"א ניסן יצא המזכיר ר' ניסן מינדל מחדרו של הרבי והרבי אמר לו "נתראה בערב פסח, בחלוקת מצה". הוא תמה ושאל את הרבי האם לא יתראו בהתוועדות י"א ניסן? והרבי אמר לו "איך אפשר להתוועד כשיש כזו מחלוקת?"². דברי הרבי אליו, בנוסף לעובדה שהתוועדות י"א ניסן טרם הפכה לקבועה, הטילו את קיומה של ההתוועדות בספק גדול³.

בליל י"א ניסן נודע כי הרבי יתוועד⁴. כל משך ההתוועדות פניו הקדושות של הרבי היו רציניות מאוד, ואת שירת הקאפיטל החדש 'פרח בימיו צדיק' לא עודד כלל⁵. כמו כן את המאמר החל הרבי לומר במפתיע, ללא הוראה קודם לכן לנגן את הניגון הכנה כרגיל.

במהלך ההתוועדות דיבר הרבי על קדושי השואה וענה על הטענות השונות כיצד 'השופט כל הארץ לא יעשה משפט?!'. הרבי ביאר שהשואה האיומה פגעה רק בגוף הגשמי אולם חיי הרוח של הנשמה, שהם העיקר, נמשכים במלוא עוזם. בהמשך אמר הרבי את ההדרן המפורסם על מסכת כתובות בעניין 'שתי תקופות' לעתיד לבוא, ביאור שנמשך בהתוועדות הבאות - עד חודש תמוז - ולימים הוגה ונדפס בלקו"ש⁶. תרגום מהשיחה נדפס בקונטרס 'דבר מלכות' חוברת יב אותו חילק הרבי בידי הק' לכאן"א בט"ו אייר תנש"א. הרבי עורר במהלך ההתוועדות להתחזק בביסוס הע"א מוסדות שהוקמו בשנה האחרונה, וכן ביקש להקים ע"ב מוסדות נוספים בשנה הקרובה.

בסיום ההתוועדות, לאחר ברכה אחרונה, התחיל הרבי לנגן 'ופרצת' ועודד את השירה בראשו הקדוש באופן מיוחד, ותוך כדי השירה יצא מההתוועדות. הרבי עלה לחדרו וכעבור רבע שעה יצא לביתו. קהל רב המתין לרבי ביציאתו בשירת הניגון 'ופרצת' והרבי עודד בידו את השירה, והמשיך לעודד את השירה דקות אחדות גם בעת שישב ברכב.

תשל"ד

כבר בראשית ההתוועדות עורר הרבי על מבצע מצה וביאר בהרחבה את משמעות 'מבצע מצה'. את הדברים קישר הרבי בהמשך למבצע צדקה⁷. ה' זה בקשר עם תנופת המבצעים שהחלה באותו חורף. שיחה נוספת ארוכה הקדיש הרבי לסיום מסכת מגילה ולדיון ההלכתי

לגבי תענית בכורות בערב פסח שחל בשבת, כקביעות אותה שנה⁷.

כבהזדמנויות רבות באותם שנים, הקדיש הרבי דברים גם לסוגיית מיהו יהודי. הייתה זו שיחה חריפה מאוד. לאחר המאמר - ד"ה 'בכל דור ודור' - ביאר הרבי את שייכותם של נשי ישראל לגאולת פורים ולגאולת פסח. בסיום ההתוועדות עורר הרבי לחזק את המוסדות שקמו במסגרת ע"א מוסדות' ולהוסיף בהקמת מוסדות חדשים, ולאחר מכן החל לנגן 'ממצרים גאלתנו' במנגינת 'כי אלקים יושיע ציון'.

הייתה זו התוועדות שמחה במיוחד. ר' טובי זילברשטרם מתאר זאת ביומנו: "בזמן שירת הקהל, כ"ק אד"ש מנצח על השירה בתנועות ראשו ובידיו ובחיוך קורן לכולם יחד. אומר לכולם לחיים וניתן לראות איך שידוע ומרגיש כאו"א שנמצא בין קהל רחב זה. באמצע הופיע גם הצלם וכשעלה למעלה לצלם פונה אליו כ"ק אד"ש האם כבר אמר לחיים וכדו' לעוד. החבר'ה פה אומרים שמאז תשרי לא הייתה התוועדות שמחה כמו זו ואפי' פורים".

תשל"ה

בימים שקדמו לי"א ניסן לא ידעו איזה ניגון יושר על הקאפיטל החדש. על קיומה של ההתוועדות נודע כשעה בלבד לפני תחילתה⁸. עם סיום השיחה הראשונה, החל הרב שלמה קונין לנגן את הניגון 'ואלקים מלכי מקדם' ומיד לאחר הניגון החל הרבי לבאר את פסוקים אלו. חלק משמעותי בהתוועדות הקדיש הרבי להתעוררות במבצעים השונים, במבצע נש"ק⁹ ומבצע מצה. בעת ההתוועדות אמר הרבי מאמר ד"ה 'והגדת לבנך'.

תשל"ו

על קיומה של ההתוועדות נודע במוצש"ק ליל י"א ניסן בשמונה וחצי, במהלך החזרה על התוועדות השבת¹⁰. בהתוועדות זו הייתה שיחה מיוחדת ועשירה מאוד בה הסביר הרבי את מהותה של חירות אמיתית, שאינה קשורה בתנאים וגדרים גשמיים, אלא במצב הנפש. דוגמא לכך הביא הרבי מגוי עשיר בשם 'יוז' שמת באותו הזמן, שאף שלכאורה ה' לו כל מה שלבו חפץ, הרי בחייו הפרטיים חי בפחד, כאסיר.

שיחה ממושכת הקדיש הרבי להתעוררות במבצעים השונים, שהתעסקות בהם היא כעין 'אצבע קטנה' שעלינו לתת לזירוז הגאולה הקרובה, בדומה להכנות לגאולת מצרים, והרבי פירט כיצד כל אחד מהמבצעים קשור להכנות לגאולת מצרים. בהמשך אמר הרבי מאמר ד"ה 'קול דודי הנה זה בא', שה' המשך למאמר שנאמר בשבת הגדול, ולאחר המאמר ערך סיום קצר על מסכת פסחים.

באותה שנה, לקראת י"א ניסן, התקבלה הוראה בשיבות השונות להכין קבצי הערות וביאורים על מנת למסור אותם לרבי כמתנה, ובמהלך ההתוועדות ניגשו תלמידים משיבות

1. לתיאור התוועדות י"א ניסן תשכ"ב, תשל"ב ותשמ"ב ראה לעיל 'מחיל אל חיל'.
2. מפי ר' ישראל נח וואגעל.
3. יש להעיר משני מענות חריפים שיצאו מהרבי בימים הסמוכים ל"א ניסן תשל"ג אודות אותה מחלוקת, ובאחד מהם כותב הרבי "הגעתי שמועה טובה" אשר אנ"ש שליט"א סו"ס המציאו מתנה הכי מתאימה לסיום שנת העיין. (ליקוט מענות קודש תשל"ג רפח, רפט).
4. יומן ר' י"י ברובסקי.
5. ראה על כך לקמן בכתבה "זמרו לשמו כי נעים".
6. ח"ז ע' 191.

7. הוגה ונדפס בלקו"ש ח"י ע' 66 לערב פסח.
8. יומן ר' י"מ סוסובר.
9. על מבצע נש"ק המיוחד ל"א ניסן זה, ראה לקמן בכתבה 'שי למורא'.
10. יומן ר' ליפא ברענאן.

רבות למסור לרבי את הספרים והקבצים שהודפסו לכבוד י"א ניסן על ידי ישיבתם.¹¹

תש"ז - יובל השבעים וחמש

התוועדות זו, הקובעת ברכה מיוחדת לעצמה, הייתה עמוסה מאוד, וכן בלטה בכבוד הבלתי רגיל שהעניקו נכבדים רבים מקשת רחבה של מגזרים לנשיא דורנו לרגל יובל חגיגי זה. ר' זלמן יפה מתאר את תחילתה ביומנו:

"בזמן המיועד להתחלת ההתוועדות, 770 הי' מפוצץ מפינה לפינה באנשים רבים, ספסלי ישיבה הונחו עד ארון הקודש. הפירמידה, ובה קומה על גבי קומה של בחורים, הגיעה עד התקרה. הי' זה מחזה נהדר ומרשים מאוד, כששת אלפים איש נכחו באולם. לפני כניסת הרבי, נכנס הרב גרונו והכריז על הסדר בעת הגשת המתנות לרבי.

בשעה תשע בערב, הרבי נכנס להתוועדות, תוך חיוך לנוכחים. הבימה הייתה מלאה בנציגי העיר, המדינה, והממשל הפדרלי. בעת שעבר בשביל, עצר הרבי וברך לשלום את ראש עיריית ניו יורק, מר אברהם ביס".

מיד כשהתיישב הרבי על מקומו הביט לכל עבר וחייך לאישי הציבור והרבנים החשובים שהגיעו להתוועדות. לאחר מכן, בשיחה הראשונה, הוקיר תודה למברכים והמשתתפים הרבים. את השיחות הראשונות הקדיש הרבי להסבר כיצד יתכן שיתאספו רבים לכבודו של יחיד, וקיסר זאת עם ביאור ארוך בדיני קרבן פסח וההגדרות המיוחדות של בני ישראל כ'ציבור' וכ'יחיד'. הרבי גם ערך סיום על מסכת פסחים, והביאור נכרך בדיון ארוך בדיני ערב פסח שחל בשבת (קביעות אותה שנה), הנידון בסוף המסכת.

לנושא זה, הוקדשו כמה שיחות בהתוועדות והוא נמשך גם בהתוועדות אחש"פ. ההסבר התמקד בעיקר בתועלת המיוחדת שיכולה להגיע לציבור כולו דווקא על ידי היחיד. שני ליקוטים יסודיים של הרבי במהות היחס של 'יחיד' ו'ציבור' נערכו משיחות אלו: הליקוט לפרשת בהעלותך בחלק י"ח¹² וכן הליקוט לפרשת קרח בחלק ל"ג¹³, בו

מבוארים עניינים מופלאים אודות נשיא הדור והקשר העצמי שלו עם כל אנשי הדור.

בין הדברים השתמש הרבי בביטויים מיוחדים מאוד על עצמו, נשוא השמחה, חלקם הוזכרו לעיל בראשית הכתבה.

לאחר השיחה הראשונה, בעוד הקהל מנגן את הניגון החדש 'נודע ביהודה' והרבי מעודד במרץ, ניגשו לברך את הרבי הרב פנחס הירשפרונג, הרב אפרים יאלעס והרב מרדכי פנחס טייץ.

לאחר השיחה השני', לפי אות שנתן הרבי בהינד ראשו הקדוש, החלו לגשת לרבי נציגי המדינות השונות בכדי למסור מגילות כבוד, מפתחות וכיו"ב. הדבר נמשך כמעט שעה וחצי! על שולחן ההתוועדות נערמו המתנות הרבות עד שכמעט והסתירו את פני הקודש לאלפים שנכחו ב-770, והמזכירים החלו לארוז אותם בשקים גדולים שהגיעו בהמשך לחדרו של הרבי... אם בכך לא הי' די, בסיום השיחה השלישית ניגשו מברכים נוספים.

בהמשך אמר הרבי מאמר ד"ה 'וככה תאכלו אותו' ושני שיחות נוספות שהקודשו לחובת 'אהבת ישראל' כלפי כל יהודי, ובייחוד כלפי הנמצאים מאחורי מסך הברזל וכן להתעוררות בכל מבצעי הקודש ובעיקר ב'מבצע מצה'.

תש"ח

באותה שנה הוכרז י"א ניסן לראשונה כיום החינוך בארה"ב¹⁴ ובמשך ההתוועדות התייחס לכך הרבי ודיבר באריכות על חשיבות החינוך ועל יכולתה של ארה"ב להשפיע אמונה בה' לעולם כולו.

באותו י"א ניסן, נחנך בהתרגשות גדולה בית הכנסת 'בית מנחם' בכפר חב"ד. הי' זה בית הכנסת הראשון שנקרא על שמו הק' של הרבי (בהסכמתו), והמייסד - ר' זושא ריבקיין - הי' ב-770 ימים ספורים קודם לכן על מנת להזמין את הרבי בשם כלל אנ"ש למעמד. במשך ההתוועדות התייחס הרבי להקמת בית הכנסת החדש¹⁵. לאחר מכן אמר הרבי מאמר ד"ה 'והי' כי ישאלך בנך', שכעבור שנים הוגה ויצא לאור ב'קונטרס י"א ניסן תש"נ' וחולק ע"י הרבי לכל אחד ואחת¹⁶.

בסיום ההתוועדות הורה הרבי לנגן כמה ניגונים - 'הושיעה את עמך', 'פרוות תשב', 'ופרצת', 'והיא שעמדה' ו'ניעט ניעט'. לאחר מכן הייתה הפתעה, כאשר הרבי באורח נדיר הכריז פתאום במנגינה מיוחדת "לשנה הבאה בירושלים". לאחר מכן החל הרבי לנגן 'כי בשמחה' וההתוועדות הסתיימה.

למחרת בערב, הודיע הרבי בהפתעה, באמצעות הרב חדקוב, שתיערך התוועדות קצרה כהמשך ל"א ניסן¹⁷. הזאל הגדול הי' נעול באותה שעה בעקבות עבודות הנקיין ולא הי' ערוך לכך כלל, אולם בזריזות רבה הכינו את הזאל ובשעה שמונה נכנס הרבי להתוועדות. הרבי אמר מאמר ד"ה "בכל דור ודור" ובו ביאר את הפסוק 'אתה האל-עושה פלא' מקאפיטל התהלים החדש (אליו לא התייחס בהתוועדות אמש), וכן ערך סיום על מסכת פסחים, כהשלמה להתוועדות י"א ניסן.

14. על כך בהרחבה לקמן בכתבה 'אשרו אתכם כל הגוים'.

15. שיחות קודש ח"ב, ע' 141.

16. על כך בהרחבה לקמן בכתבה 'מוזכרת נצח'.

17. יומן ר' ליפא ברענאן.

11. על כך בהרחבה ראה לקמן בכתבה 'שי למורא'.

12. ע' 104.

13. ע' 105.

גם חתיכת עוגה והרבי נתן לו מלוא חופניו מזונות ולאחר מכן את כל הקערה של המזונות. הנ"ל חילק מהקערה לכל העומדים סביבו וכשהשיב את הקערה למקומה הרים הרבי את המפה המכסה את הקערה, וכשראה שלא נשאר מאומה חיך חיוך רחב²⁰.

בשיחה האחרונה, התייחס הרבי להיותו של יום עשתי עשר בחודש ניסן יום הקרבת נשיא לבני אשר, והסביר את ייחודיותו של שבט אשר המסמל את עניין התענוג - 'שמנה לחמו', נקודה אותה הרחיב הרבי יותר בשנים הבאות בקשר לני"א ניסן²¹. בסיום ההתוועדות החל הרבי לנגן 'והיא שעמדה' ועל אחת כמה וכמה 'ויצא תוך כדי השירה'.

תשמ"א

בהתוועדות התייחס הרבי למאורע שהרעיש את ארצות הברית באותו זמן - ניסון ההתנקשות בנשיא ארה"ב רולנד רייגן. בשיחה ממושכת הסביר הרבי את פשר המאורע והצביע על כך שמערכת החינוך הממשלתית רואה צורך רק בהענקת ידע ולא משקיעה בהקניית מוסריות. אילו הי' הנוער מתחנך על כך ש'עין רואה ואוזן שומעת' הי' הכל נראה אחרת, אמר הרבי. במהלך השיחה בירך הרבי את הנשיא בהחלמה מהירה והודה לו על איחוליו לרגל יום ההולדת ששוגרו ממיטת חוליו.

כמו כן דיבר הרבי על הצורך בכך שארצות הברית, כ'מלכות של חסד', לא תהי' תלויה במדינות שאינן טובות - כמדינות ערב - עבור משאבי טבע, תלותיות שהיא היפך הצדק והיושר. הפתרון שהציע לכך הרבי הוא ניצול אנרגיית השמש להפקת אנרגיה באופן עצמאי, וקישור זאת לברכת החמה, שנערכה בד' ניסן באותה שנה.

לקראת סוף ההתוועדות, לאחר המאמר ד"ה 'בכל דור ודור', אמר הרבי שכיוון ש'מעלין בקודש' ברצונו להכריז על עניין חדש, אך יכריז על כך לאחר שהקהל יאמר 'לחיים' וינגן ניגון שמח בקול גדול ובשמחה ותרועה. "אין זו גזירה חדשה" כי אם הצעה ובקשה" הבהיר הרבי. הקהל החל לנגן את ניגון ההקפות של אביו של הרבי ועם סיום הניגון הכריז הרבי על הצורך לאחד את כל ילדי ישראל, חיילי צבאות השם, בכתיבת ספר תורה מיוחד שייכתב בירושלים עיה"ק לפנים מן החומה.

מהכרזה זו השתלשלה שרשרת אירועים מופלאים. למחרת, במוצאי י"א ניסן, למרבה ההפתעה התוועד הרבי שוב, ובלילה הבא, אור ל"ג ניסן - שבקביעות אותה שנה הי' זה ליל בדיקת חמץ - ערך הרבי התוועדות נוספת. שלוש התוועדויות רצופות, לילה אחרי לילה! את ההתוועדות שהתקיימה באור ל"ב ניסן הרבי התחיל ב"בשורות טובות, שכבר התחילו לכתוב את הספר תורה בירושלים בין החומות". גם בשבת, ערב פסח, התקיימה התוועדות פתאומית. הרבי ביקש לא להודיע לאף אחד על קיומה של ההתוועדות, עד השעה שתים עשרה וחצי, שעה לפני ההתוועדות. הי' זה רצף מופלא של ימים מרוממים מאוד ורוויי גילויים באופן בלתי רגיל²².

ההתוועדות התקיימה במוצאי שבת הגדול, ליל י"א ניסן, ובראשיתה ביאר הרבי באריכות את הטעם לקריאת השבת בשם 'שבת הגדול' לפי שיטת אדה"ז, ואת משמעות העניין בעבודת האדם. לאחר מכן דיבר הרבי על ארבעת הבנים ועורר אודות 'מבצע פסח' והאחריות החינוכית לכך שכל סוגי הבנים, כולל החמישי שלא מופיע בליל הסדר, ישתתפו בסדר אופן מלא. בקשר לעניין החינוך, ובתור עניין בנגלה כנהוג בכל התוועדות י"א ניסן, אמר הרבי ביאור עמוק בדיון השתתפות הקטן כמנוי בקרבן פסח¹⁸.

בחלקה השני של ההתוועדות, ביאר הרבי כדרכו בהתוועדויות ש"ק (שבשנים תשל"ח-מ נערכו במוצש"ק) עניין בפירוש רש"י ובתורת אביו הרב לוי יצחק על הזהר בפרשת השבוע, פרשת צו, ובקשר לכך אירע דבר מעניין: הרבי ביאר את הסיפור המובא בלקוטי לוי יצחק על הזהר אודות מלך פרס, וכן התייחס לפירוש המילה 'חמינאי' בתורה ובעבודת ה', והמעלה שנעשית בישראל ע"י עניין ה'חמינאי' כפי שהוא בתורה, ואמר "כל החלומות הולכים אחר פתרון".

הרבי הזכיר את דברי האדמו"ר האמצעי אודות קריאת פרשת כי תבוא של אביו אדמו"ר הזקן שלא היו נשמעות הקללות, וביאר שבדומה לכך, כל עניין כפי שהוא בתורה לאמיתותו לא נרגש בו הרע ולכן יש להתייחס לדברים כפי שהם בשורשם. את הדברים סיים בכך שבקרוב ממש כן תהי' לנו ויפתר החלום לטובה.

הי' זה בתקופת המהפיכה באיראן (פרס) ועלייתו של חומייני ("חמינאי") לשלטון, אשר השלכותי' על היהודים הגרים בה ובארץ הקודש לא היו חיוביות. דברים אלו שנאמרו בהתוועדות התייחסו איפוא למאורעות הללו.

אחרי ברכה אחרונה, בעת שהרבי אחז את הסינור, אמר שיחה קצרה אודות חשיבות עשרת המבצעים. רוב השיחה נאמרה כשעניניו הק' עצומות. בסוף השיחה הורה לנגן 'הושיעה את עמך', ולאחר מכן החל לנגן 'ניעת ניעת' ו'ממצרים גאלתנו'. במשך השירה ישב הרבי על מקומו ומחא את כפיו הק', ובצאתו מההתוועדות סימן להגברת השירה.

תש"ם

את ההתוועדות פתח הרבי בהוקרת תודה למשתתפים וקישר זאת לחג הפסח הקרב ולחובה 'להודות ולהלל' על יציאת מצרים. בהמשך לשיחה בר"ח ניסן, בה עורר הרבי לראשונה על העניין של 'והשיב לב אבות על ידי בנים', דיבר הרבי בהמשך ההתוועדות על כוחם של הילדים בהשפעה על הוריהם. שיחה נוספת הקדיש הרבי לקביעות חג הפסח בשנה זו בשבת, הקשורה להיות השנה כולה שנת שמיטה 'שבת לה' והרחיב בביאור המושג שבת בהקשרים שונים¹⁹.

לאחר שיחה זו אמר הרבי מאמר ד"ה 'והי' כי ישאלך בנך'. לאחר המאמר ניגש לרבי יהודי שחצי שנה קודם לכן יצא מרוסי, בירך "שהחיינו" וביקש לקבל יין מכוסו של הרבי, הרבי מילא את כוסו ומזוג לו. לאחר ששתה ביקש לקבל

20. יומן חדשות מבית חיינו.
21. ראה לעיל בכתבה 'בשמן קדשי משחתי'.
22. יומן שנת הקהל בבית חיינו.

18. הוגה ונדפס בלקו"ש חכ"ו ע' 69.
19. הוגה ונדפס בלקו"ש חכ"ב ע' 143.

מר דוד צ׳ייס משוחח עם הרבי בהתוועדות י״א ניסן תשמ״ה

תשמ״ג

בכל מוסדות החינוך. בתוך הדברים גם הודה הרבי לממשל ארה״ב על הכרזת ׳יום החינוך׳ בי״א ניסן.

בהמשך ההתוועדות ערך הרבי סיום על הרמב״ם ועל מסכת תענית ונשא ׳הדרן׳ ארוך המשלב בין שני הסיומים, ולאחר מכן אמר מאמר ד״ה ׳והי׳ כי ישאלך בנך׳. לאחר המאמר דיבר הרבי על קאפיטל התהלים החדש ועל הצורך של בנ״י לתבוע מהקב״ה את הגאולה, כדברי הפסוק ׳אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט א-ל׳. בהמשך הדברים עורר הרבי על הדפסת ספר התניא בכל מקום ומקום ובישר על חלוקת ספר התניא לכל אחד ואחת מהמשתתפים.²⁴

תשמ״ה

בי״א ניסן תשמ״ה נשלם המחזור הראשון בלימוד הרמב״ם, ובראשית ההתוועדות אמר הרבי שאין צורך לחפש תירוצים והסברים שונים לקיום התוועדות זו, היות וישנה סיבה ׳הכי גדולה וחשובה׳ - סיום הרמב״ם ע״י אלפים מישראל. הרבי ערך סיום על הרמב״ם וקרא את דברי הרמב״ם מתוך חוברת מיוחדת שהודפסו בה סיום ותחילת ספר הי״ד החזקה.

הרבי גם הזכיר אודות היובל 850 להולדתו של הרמב״ם ועורר לנצל זאת על מנת לפעול גם על אומות העולם. בקשר לכך אף העלה הצעה מעשית להדפיס בולים עם תמונתו של הרמב״ם (והזכיר את השקו״ט אם זוהי אכן תמונתו או לא), או פתגם בשמו והדבר יעורר את תשומת הלב. ■

חלק עיקרי מההתוועדות הוקדש להשפעת האמונה בה על אומות העולם. הרבי סיפר באריכות מעשה שאירע עם עשיר מסויים שהקפיד להתפלל שלוש תפילות מידי יום (הי זה מר דוד צ׳ייס, שנכח בהתוועדות)²³, ובנסיעתו ב׳אכטה׳ הפרטית שלו שאל לפני כל תפילה את רב החובל היכן צד מזרח, על מנת לדעת את הכיוון אליו יש להתפלל. לפליאת רב החובל הסביר היהודי שמנהגו להתפלל שלוש פעמים ביום לבורא עולם, והדבר עורר את התפעלותו של רב החובל.

בהתוועדות אחש״פ, התאונן הרבי על כך שלא התענייניו לבדוק את פרטי הסיפור, אולם אותו רב חובל החל להתעניין באמונה בה׳ והשפיע בכך גם על בני משפחתו ומכריו. הרבי אמר שיש לעשות ׳טראסק׳ מסיפור זה.

בהמשך לסיפור עורר הרבי על החשיבות בתיקון ׳רגע של שתיקה׳ בכל מוסדות החינוך וקישר זאת לחג הפסח. המאמר הי׳ ד״ה ׳כימי צאתך׳ ובהמשך הקדיש הרבי שיחה נוספת לביאור המושג ׳יום הולדת׳ בו נולד האדם מחדש.

תשד״ג

ההתוועדות התקיימה בליל שישי, ובראשיתה קישר הרבי את דברי הברכה עם יום שישי בשבוע, הדברים נמשכו גם בשיחה הבאה בה ביאר הרבי את תוכנו של יום שישי בקשר לחינוך ועורר על הצורך להנהיג ׳רגע של שתיקה׳

23. שהחל בהנהגתו זו לבקשת הרבי כמתנת יום הולדת בי״א ניסן תשמ״א ראה לקמן בכתבה ׳שי למורא׳.

24. ראה לקמן בכתבה ׳מוזכרת נצח׳.

”כל חסיד צריך לומר בכל יום
קאפיטל תהלים, הקאפיטל של
הרבי, שעל ידי זה תומשך זכותו של
הרבי ויזקלט הגילוי אור בפנימיות”

(משיחת ש"פ פנחס ה'שי"ת)

תפילה לאמירה

זמירות יום מלכנו
לאורך השנים

זמירות לאישו כי נעשים

ידועה ומפורסמת הנהגת חסידים לומר בכל יום את פרקו של הרבי המתאים למספר שנותיו. אף שאמירת קאפיטל התהלים של הרבי על ידי חסידים הייתה נהוגה עוד קודם לכן, חידוש מיוחד התווסף בדורנו, שבו - באתערותא דלתתא - החלה יוזמה ע"י כמה מתלמידי התמימים להלחין ניגונים על פסוק אחד או יותר מפרקו של הרבי.

במידה מסוימת, ניתן לראות זאת כ'מעשה רב'. בהתוועדות ש"פ מטות מבה"ח מנחם'אב תשי"ד אמר הרבי: "כיון שרצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ששבת מברכים יהי' שבת של שמחה ("א פריילעכער שבת") - הרי בשבת מברכים זה צריכה להיות השמחה באופן של הוספה. ישנו ניגון על פסוק מהקאפיטל של כ"ק מו"ח אדמו"ר השייך לשנה זאת [פרק עה] - "וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק", שזהו ניגון שרחוק מעצבות... ואפילו ממרירות, וע"כ ינגנו עתה ניגון זה"¹.

לקראת י"א ניסן תש"ל חובר לראשונה ניגון לפסוקים מקאפיטל התהלים החדש של הרבי, בשעתו הי' זה תקדים של ממש, אולם הרבי קיבל את ההנהגה הזו, ומני אז הפך הדבר לקבוע. בעולם הנגינה והשירה החב"די של הדור האחרון, שמור מקום מיוחד לניגונים אלה אשר נקבעו לנכסי צאן ברזל בניגוני חב"ד. עם השנים אף נקבע שהניגון על פסוקי הקאפיטל הי' מושר בתחילת התוועדויות הרבי בשבתות.

עוד יצויין, שבהתוועדות ש"פ וישב תשנ"ב התבטא הרבי: "מזמן לזמן מתחדשים ניגונים חסידיים חדשים על-ידי אלה המסוגלים לחבר ניגון טוב, וכאשר זה מתקבל על-ידי הציבור ושרים אותו בציבור, נעשה הניגון חלק מהניגונים החסידיים"².

1. תו"מ ח"ב ע' 145.
2. תו"מ ח"א ע' 408.

"ימים על ימי מלך תוסין"

כבר בשנים הראשונות היו מספר פעמים בהם שרו חסידים ניגונים ידועים ומוכרים - שמילותיהם תאמו את פרק התהילים של אותה השנה.

לראשונה ה' זה ב"א ניסן תשכ"ב 'יובל השישים'. הרבי אמר אז שני מאמרים, ובמאמר הראשון ובשיחה שלאחריו ביאר גם את הפסוק "ימים על ימי מלך תוסין שנותיו כמו דור ודור" מהקאפיטל החדש, קאפיטל ס"א. בתגובה, ר' יצחק דובוב - חסיד נלהב, שכיהן כרב במנצ'סטר שבאנגליה - פצח בניגון פסוק זה במנגינתו הידועה...³

שנה לאחר מכן, בהתוועדות אחש"פ (הראשונה שנערכה לאחר י"א ניסן) תשכ"ג, בסיום שיחה בה ביאר הרבי פסוק מהקאפיטל החדש, הורה הרבי לנגן את הניגון "אך לאלקים" מתוך הקאפיטל. כך גם בהתוועדויות נוספות בהמשך השנה הורה הרבי לנגן את הניגון, בדרך כלל בהמשך אחד עם ניגונים שהרבי לימד, או ניגוני רבותינו נשיאינו.⁴

כעבור חודשים ארוכים גילה הרבי את רצונו הקדוש, שהחסידים ינגנו את הניגון עם פסוקי הקאפיטל מצדם,

גם מבלי שיררה על כך. ה' זה בהתוועדות מוצאי י' שבט תשכ"ד, כשלקראת סיומה החל הרבי לדבר בסגנון לא רגיל, ואמר: "היינט איז דאך א טאג וואס מ'מאכט דאך ניט אויס אז איך וועל זיך ניט רעכענען מיט'ן עולם, איז ממילא אע"פ וואס קיינער איז ניט נתעורר געווארן, וועט אפשר אימיצער אנהייבן זינגען "אך לאלקים דומי נפשי" [עומדים אנו ביום כזה שבו יכולים שלא להתחשב עם ה'עולם', ובמילא, הנה אע"פ שאף א' מהקהל לא נתעורר על זה - אולי יתחיל מישהו הניגון 'אך לאלקים דומי נפשי']".

כאן עצר הרבי לרגע, והוסיף: "פארוואס מ'האט זיך אליין ניט געכאפט איז קיין קשיא ניט, ווי מ'האט גערעדט פריער אז עס קען זיין כל הענינים, אבער דאס האט א שייכות מיט זכוכית אדומה" [מה שלא נתעוררו על זה אין זה קושיא, שזהו כפי שדובר קודם לפי שיטת הענינים הקשורים עם 'זכוכית אדומה']".

הרבי פנה לר' חיים יהודא קרינסקי, והורה לו שיתחיל הוא לנגן, באמרו: "זאל ער אנהויבן זינגען, ער איז דאך ניט מוגבל מיט די אלע ענינים דא" [יתחיל הוא לנגן, הוא הרי אינו מוגבל בכל הענינים פה].

אז, החל הרבי בעצמו לנגן את הניגון - כשמתחיל במילים

3. מפי ר' שלמה זרחי.

4. בהתוועדות יום ב' דר"ה הורה הרבי לנגן זאת בתור ניגון של הצמח צדק (תו"מ הל"ח ע' 13) ובהודמניות נוספות במשך השנה קישר הרבי את הניגון לצמח צדק (ראה תו"מ הל"ז ע' 249 ועוד).

5. תו"מ הל"ט ע' 74.

יושיע ציון". היו שתהו כיצד הרבי יגיב על כך, ולבסוף סוכם ש'בין הדגים לבשר', יתחיל הרה"ח ר' איצ'ה חורגין לנגן את הניגון.

"אני ישבתי בקצה השולחן, בצד שבו ישב גיסו של הרבי, הרש"ג (הרבי ישב מול הרש"ג, משמאל לכסאו של הרבי הרי"צ שעמד בראש השולחן). ברגע המוסכם, הסתכלתי על ר' יצחק חורגין, אך הוא השיב לי במבט שממנו הבנתי שהוא שכח לפתע כיצד מתחיל השיר. החלטתי להתחיל בעצמי את הניגון. הרבי הסתכל עלי והי' ניכר עליו שהוא שבע רצון".

בעת ששרו את הניגון שאל הרבי: מי חיבר לזה ניגון?

הר"ר חיים ברוך הלברשטאם: הבחורים.

הרבי: מכאן?

הרח"ב הלברשטאם: כן.

הרבי: "זייער גלייכע ווערטער" (מילים נכונות מאוד).

ר' חיים גוטניק, שנכח בסעודה, פנה לרבי ואמר: כיוון שאת ניגון זה היו מנגנים מקודם על הפיוט "דיינו" - הנני לבקש ב'עת רצון' זה, שיהי' כבר "דיינו" לכל הצרות! הרבי הגיב: אמן, כן יהי רצון!¹¹

לאחר מכן, בתחילת ההתוועדות הורה הרבי לנגן את הניגון. את השמחה המיוחדת שהייתה אז תיאר אחד הנוכחים ביומנו: "בעת ששרו את הניגון הרבי קם מלוא קומתו ועשה בידיו הק' והי' ממש מורא'דיק, ובדוגמת זה וביתר שאת הי' בעת חלוקת "כוס של ברכה". כל משך החלוקה הרבי עשה בידיו הק' תנועות למעלה ולמטה ולכל רוחות השמים ובראשו. והי' הרבה פעמים כשניגשו ואמרו "לחיים" אז במקום שהרבי יענה "לחיים ולברכה" מיד, עשה תנועות לזה שניגש בידיו הק', ותוך כדי כך שר "זורע עבדיו" וכו'. יודעי דבר אומרים שאף פעם עוד לא הי' "כוס של ברכה" שמח כמו הפעם...¹²

לפני צאתו מבית הכנסת בסיום החלוקה, החל הרבי בעצמו לנגן את הניגון.¹³

מני אז, הרבי הרבה לעודד את שירת הניגון החדש במשך הקיץ, ובכמה הזדמנויות הרבי אף התחיל את הניגון בעצמו. גם בשנים הבאות הרבי ניגן את הניגון הזה פעמים רבות, כשלעיתים הי' מקשר זאת עם שיחות הקודש בענייני שלימות הארץ ושלילת מסירת שטחים.

י"א ניסן תשל"א

קאפיטל ע': ישישו וישמחו בך כל מבקשיך ויאמרו תמיד גדל אלקים אחי ישועתך: ואני עני ואביון אלקים חושב לי עזרי ומפלט אתה ה' אל תאחר:

ניגון מירושלים

הלחנת הניגונים באותה תקופה עוד לא הייתה 'מוסדת', כך שבהגיע י"א ניסן תשל"א לא הותאם מבעוד מועד ניגון לקאפיטל החדש, קאפיטל ע', עד סוף תשרי תשל"ב - אז

"כי ממנו תקוותי...". לאחר הניגון, הוסיף הרבי ואמר: "נוסף על הנ"ל שמנהיג אותי אל הציון ומן הציון של בעל ההילולא - הרי כדי להנהיג יש צורך בעגלה ומרכבה, ועל זה ישנו גם מי שנותן את העגלות והמרכבות". ובכן: יאמר גם הוא "לחיים", ויהי' "מנגן", וינגן את הניגון הנ"ל (וצוה שיאמר לחיים בהרחבה, באמרו, שזה נוגע לפרנסה)". אח"כ הוסיף הרבי ואמר: על אחרים - גם הדיבור שלי, וכמה פעמים - אינו פועל; ועליו - פעלה גם המחשבה, אף שמסתמא לא ידע שהנני חושב אודותיו. (והוסיף): כוונתי בנוגע לגידול הזקן.

הרבי ציווה שיתחיל לנגן, וכשהתחיל לנגן, אמר הרבי שזהו בלחש, וציווה שיעמוד, שיוכלו לשמוע הניגון.

בעקבות כך, בהתוועדות שבת הגדול של אותה שנה, השבת האחרונה לאמירת קאפיטל ס"ב, ניגנו הקהל מעצמם את הניגון, ואח"כ (אחרי שהורה לנגן ממצרים גאלתנו) הורה הרבי לנגן שוב את הניגון.⁷

כפי הנראה, הייתה זו הפעם הראשונה בה הרבי קישר את אמירת הקאפיטל שלו לניגון ולנגינה בכלל. אך גם בשנים שלאחר מכן לא נמשכה הנהגה זו⁸ - עד לשנת תשל"ל, וכדלקמן.

י"א ניסן תשל"ל

קאפיטל ס"ט: כי אלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו שם וירשונה; וזרע עבדיו ינחלוה ואהבי שמו ישכנו בה:

הניגון הראשון

הלחנת הניגונים על פרקי הרבי, החלה ביוזמה של כמה מתלמידי התמימים שחבשו את ספסלי בית המדרש ב'770. כאמור, הדבר התחיל לקראת י"א ניסן תשל"ל, יום הולדתו השישים ושמונה של הרבי. כמה מהתמימים התאימו את המנגינה המפורסמת של הפסקא "דיינו" בהגדה של פסח לפסוקים שבסיום פרק ס"ט בתהילים (עליהם חזר הרבי רבות בהמשך התקופה): "כי אלוקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו שם וירשונה, וזרע עבדיו ינחלוה ואהבי שמו ישכנו בה". לפני חג הפסח נסעו תלמידי הישיבה לקבל את פני חבריהם - תלמידי ה"קבוצה" החדשה - בנמלה-התעופה, ושם ניגנו זאת לראשונה.

על הפעם הראשונה⁹ בה שרו את הניגון "כי אלוקים יושיע ציון" בפני הרבי, סיפר הרה"ח ר' שלום חסקינד¹⁰:

"ביום השני של חג השבועות תשל"ל הוזמנתי לסעודת החג על שולחנו של הרבי, בדירת הרבי הריי"צ בקומה השני של 770. אנ"ש שהוזמנו לסעודה החליטו לשיר את הניגון שחובר לראשונה לקראת י"א ניסן, "כי אלוקים

6. הכוונה הייתה להרב שמואל אייזיק הלוי פאפאק, שהי' בעל חברה של השכרת רכב, והי' מספק את הרכב לצורך הנסיעה אל הציון.

7. הו"מ חל"ט ע' 257.

8. יש לציין את שנת אמירת קאפיטל ס"ג בו מופיע הניגון "צמאה לך נפשי", שגם אז לא ניגנו הקהל מעצמם את הניגון. (הרבי הורה כמה פעמים במשך השנה לנגן את הניגון, כפי שנהג גם בשנים שלפני כן).

9. ע"פ זכרון ר' אהרן בליסופסקי הניגון הושר עוד קודם לכן, בל"ג בעומר לאחר הפאראד. באותה הזדמנות עודד הרבי את השירה בצורה מיוחדת וסימן לכל הנוכחים להצטרף למעגל, ראה יומן א' התמימים (תשורה בורקיס אד"ש תשפ"ב).

10. האמת והשלום אהבו ע' 51.

11. תורת מנחם ח"ס ע' 367.

12. תשורה בורקיס אד"ש תשפ"ב.

13. יומן ר' יעקב שפריצער.

החלו לנגן בקביעות את הניגון בהתוועדויות הרבי, עד ל"א ניסן הבא - תשל"ב, אז כבר הפכה התאמת הניגון למובנת מאליה...

י"א ניסן תשל"ב - יובל השבעים

קאפיטל ע"א: בך ה' חסיתי אל אבושה לעולם: | כמזפת
 הייתי לרבים ואתה מחסי עז: | אבוא בגברות ה' אלקים
 אזכיר צדקתך לבדך: | תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי
 אשר פדית:

ניגוני "שנת השבעים"

בתקופת "שנת השבעים" להולדתו של הרבי, לקראת י"א ניסן תשל"ב, הייתה התעוררות רבה בקרב חסידי חב"ד ברחבי העולם - וכל חסיד רצה להעניק לרבי מתנה. החזן ר' משה טלישבסקי העניק לרבי מתנה ייחודית - ניגון חדש שהתאים לפסוק הראשון בפרק ע"א: "בך ה' חסיתי אל אבושה לעולם".

סיפר על כך הרב טלישבסקי¹⁵: "זכרתי את הניגון השמח והעוצמתי הזה עוד מילדותי, אז שמעתי אותו לראשונה

זכה הרה"ח ר' אהרן מרדכי זילברשטרום מירושלים להביא את הניגון שהותאם על הפסוקים "ישישו וישמחו גו' ואני עני ואביון גו'".

ניגון זה הי' מושר לרוב בקרב החוגים החרדיים בירושלים, וכחלק מעבודת הפצת המעיינות, חיבר במהלך הקיץ הרב יהושע ליפקין פסוקים מהקאפיטל החדש של הרבי לניגון המוכר והחל לשיר אותו בהתוועדויות בהן השתתפו יהודים חרדים רבים שאינם מאנ"ש. ברם, במשך הקיץ עוד לא הגיע הניגון לחצרות קדשנו.

בשמחת תורה תשל"ב לקראת סיום ההתוועדות, ניגש הרב אהרן מרדכי זילברשטרום לרב צבי הירש גאנזבורג (שהי' מתחיל את הניגונים בהתוועדויות הרבי), וביקש ממנו לשיר את הניגון החדש מירושלים על הפרק של הרבי. אך ר' צבי הירש הגיב שכבר מאוחר מדי, ואין זמן לנגן זאת.

לאחר מכן, במהלך חלוקת הכוס של ברכה, ניגש ר' אהרן מרדכי לבקש את עזרתו של החזן ר' משה טלישבסקי. ר' משה התחיל לנגן, ואט אט החלו הסובבים לקלוט את הניגון ולהצטרף לשירה.

לפתע פנה הרבי לעברו של ר' משה, הביט בו, הניח את הכוס על השולחן ועודד בשתי ידיו הק' את השירה, כשכמובן - הקהל כולו מצטרף, ובהתלהבות גדולה¹⁴. מאז

15. היכל הנגינה ע' רצ.

14. ימי 770 ע' 163.

תמונה: תמונה / JEM 24615

י"א ניסן תשל"ג

קאפיטל ע"ב: יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירח;
 ויורד מים עד ים ומנחם עד אפסי ארץ;

הרבי מעורר לנגן את הניגון החדש

לקראת י"א ניסן תשל"ג התאים הרב שלמה קונין את חלקו הראשון¹⁹ של ניגון ויז'ניצאי ישן לפסוק "יפרח בימיו צדיק". בהתוועדות י"א ניסן - לאחר השיחה הראשונה - החל הקהל לנגן את הניגון, אולם הרבי לא עודד את השירה אפילו בניע ראש קטן, כאילו התעלם לגמרי²⁰. הקהל ניסה לשיר בכל כוחו, אך הרבי לא התייחס. כך הי' גם בהתוועדות אחש"פ, ובהתוועדויות השבתות הבאות.

הרב יואל כהן הי' מתחיל את הניגון "יפרח בימיו" בכל התוועדות לפני השיחה הראשונה, אך הרבי לא הגיב אפילו בניד ראש קטן, כביכול התעלם לגמרי. לאחר תקופה בה הענין נשנה שבת אחרי שבת, החליט ר' יואל לא לנגן יותר בהתוועדויות את השיר הזה.

מחסידיים ששרו אותו ב'הקפות'. לקראת יום הולדת השבעים הוספתי לניגון את המילים המתאימות מהקאפיטל החדש, ושלחתי את התוצאה לרבי כדי לקבל את אישורו. הרבי נתן את האישור, והניגון - ב"ה - התקבל היטב בציבור".

ברם, בהתקרב י"א ניסן התברר שהרעיון לחבר ניגון לקאפיטל החדש לא הי' בלעדי לר' משה טלישבסקי, וחסידיים נוספים חיברו ניגונים על הפסוקים בקאפיטל ע"א: "כמופת הייתי לרבים", "אבוא בגבורות" ו"תרננה שפתי" (לחני כל שלושת השירים הם ניגונים חסידיים מקוריים).

כל הניגונים ליוו את קהל החסידיים במשך השנה ואף הוקלטו ע"י ניח"ח, אך הניגון אותו עודד הרבי באופן הכי בולט, הוא "בך ה' חסיתי" שהתחבב גם על הציבור בצורה מיוחדת. הפעם המפורסמת ביותר בה שרו את הניגון הייתה במהלך התוועדות י"א ניסן, אז השירה הייתה בהתעוררות גדולה ובעקבות אותה התעוררות הכריז הרבי על הקמת ע"א מוסדות¹⁶. לאחר ההתוועדות ביקשה הרבנית נ"ע את סרט ההקלטה של שירת הניגון בהתוועדות, באמרה ששמעה כי השיר הזה מיוחד במינו¹⁷.

בליל שמע"צ תשל"ו, כשהרבי הגיע למקומו בכניסתו להקפות, החל לנגן בעצמו "אבוא בגבורות"¹⁸.

19. רק שנים אח"כ החלו לנגן בהמשך לניגון זה גם את חלקו השני של הניגון המקורי.
 20. ראה לעיל בכתבה 'התוועדות של שמחה' את הרקע לכך - ככל הנראה - במאורעות הימים ההם.

16. ראה לעיל בכתבה 'כמופת הייתי לרבים'.
 17. מפ"ר משה טלישבסקי.
 18. יומן ר' ליפא ברענאן.

למרות שנוגן בפני הרבי וזכה לעידודו, הניגון לא כל כך התקבל בקרב החסידים.

י"א ניסן תשל"ה

קאפיטל ע"ד: ואלקים מלכי מקדם
פעל ישועות בקרב הארץ:

הוספת ניגון לתקליט החדש

לקראת י"א ניסן תשל"ה, יום הולדתו השבעים ושלוש של הרבי, לקחו הבחורים ניגון שנוגן בעיירה ניקולייב וחברו עליו את הפסוק "ואלוקים מלכי מקדם וגו'".

במהלך התוועדות י"א ניסן הקדיש הרבי שיחה על משמעותו של הפסוק "ואלקים מלכי מקדם, פועל ישועות בקרב הארץ". בשיחה הרבי ביאר מילה מילה מהפסוק, ונקודת הדברים הייתה ע"כ שהקב"ה נקרא "פעלא טבא" מפני שמכין את השכר "מקדם" - לפני עשיית הפעולה, והפירוש הפנימי בזה הוא שהשכר עצמו נעלה יותר - שנמשך מדרגת "מקדם" שלמעלה מ"ראש", ונמשך גם למטה ביותר, כמ"ש "ואלקים מלכי מקדם - ולכן - פועל ישועות בקרב הארץ".

על הנחת רוח והחביבות המיוחדת של הרבי לניגונים שחברו בקשר לי"א ניסן, ניתן ללמוד מהעובדה הבאה:

לקראת הופעתו של אחד התקליטים של ניגוני חסידי חב"ד, הכניסו עורכי התקליט לרבי את "הצעת הניגונים בתקליט החדש" - רשימה בת שישה-עשר ניגונים שהיו מיועדים להקלטה בתקליט החדש. בסוף הרשימה ציין הרבי בכתב ידו להוסיף את הניגון על הפסוק "ואלוקים מלכי גו'", הניגון שהולחן לקראת י"א ניסן תשל"ה, מפרק ע"ד.

תצלום מהצעת חברת ניח"ח, בקשר לניגונים שחשבו להקליט בתקליט חדש. בקשר לניגון "עוצו עצה ותפיר" כתב הרבי "מוכרח", והיינו, שמוכרח שניגון זה יכנס לתקליט. כמו כן הורה הרבי להוסיף את הניגון על הפסוק "ואלקים מלכי גו'".

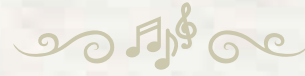
י"א ניסן תשל"ו

קאפיטל ע"ה: וכל קרני רשעים אנדע תרוממנה קרנות
צדיק: אויביו אלביש בשת ועליו יציין גורו:

בהתקרב יום י"א ניסן של שנת תשל"ו, בו מתחיל הרבי לומר את קאפיטל ע"ה, החלו לנגן ב770 את הניגון (שהי קיים מכבר) "וכל קרני רשעים", שפסוקו הראשון לקוח מפרק זה (חלקו השני נלקח מקאפיטל קל"ב).

ניגון זה הי' חביב ביותר על הרבי ובמהלך השנים אף החלו לנגנו בקביעות בשעת ה'הקפות' בשמיני עשרת ושמוח"ת. פעמים רבות, בהגיע לתנועה שבתחילת התיבה

בשבת פרשת נשא, ט' סיון, לראשונה החלה ההתוועדות ללא שירת הניגון. לאחר ההתוועדות הורה הרבי לר' יואל לנגן "יפרח בימי צדיק", וכל משך זמן אמירת 'קרבנות' לפני תפילת מנחה עשה הרבי תנועות חזקות בידו הקדושה²¹.

י"א ניסן תשל"ד

קאפיטל ע"ג: מי-לי בשמים ועמך לא-חפצתי בארץ:
כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלקים לעולם:

שני ניגונים

בימים שלפני י"א ניסן, החלו מספר בחורים לשיר את חציו השני של הניגון הויז'ניצאי שעל חלקו הראשון הותאמו המילים "יפרח בימיו" בשנה הקודמת, על המילים "מי לי בשמים וגו' כלה שארי ולבבי וגו'" שבפרק ע"ג.

במקביל, ר' שלמה קונין חיבר פסוקים אחרים - "כלה שארי ולבבי וגו' כי הנה רחוקי יאבדו וגו' ואני קרבת אלקים לי טוב וגו'" - על ניגון שמחה ידוע.

כשהרבי יצא לביתו בליל י' ניסן לאחר תפילת ערבית, החלו קבוצת השלוחים מקליפורני' לנגן את הניגון שהותאם עלידם. הרבי הגיב - תוך כדי הליכה - בחיוך רחב, ועודד את השירה.

הניגון הנבחר

לאחר השיחה הראשונה בהתוועדות י"א ניסן החל ר' שלמה קונין לנגן בקול גדול את הניגון שלו, עד שכל הקהל הצטרף לשירתו... ורק אז החל הרבי לעודד את השירה בתנועות נמרצות. ניתן לשמוע בהקלטה מההתוועדות שחלק מהקהל מנגן את הניגון ללא המילים, כנראה כיוון שלא כולם הכירו את חיבור המילים לניגון...

לימוד ניגון במהלך ההתוועדות

החזן הנודע ר' בן-ציון שנקר, מחסידי מודז'יץ, גר בשנים ההם בקראון-הייטס, בשכונתו של הרה"ח ר' יוסף וינברג. ר' בן-ציון אמר לר' יוסף וינברג שהוא הלחין ניגון על הפסוק האחרון בפרק ע"ג, "ואני קרבת אלקים לי טוב" גו', וברצונו לשיר זאת בהתוועדות הרבי.

הרבי וינברג כתב על כך לרבי, והרבי נתן את הסכמתו שר' בן-ציון ישיר את ניגונו בהתוועדות. בחג השבועות הגיע ר' בן-ציון להתוועדות, והרבי כיבד אותו בשירה. באמצע השירה החל הרבי לעודד את הניגון בידו הק', והקהל הצטרף לשירה - בהתאם לקצב תנועות ידו הק' של הרבי, למרות הקצב המקורי של הניגון...

עם סיום השירה, אמר הרבי²²: "מ'זוכט דאך צו מקשר זיין יעדער ענין (צי דאס האט יע א שייכות בעצם צי ניט כו)', ועד"ז אויך בנוגע דעם ענין פון 'קרבת אלקים לי טוב'... [מחפשים לקשר כל עניין (הן אם יש בזה קשר והן אם לא כו'), ועד"ז גם בנוגע לעניין ד'קרבת אלקים לי טוב'] ואז אמר הרבי שיחה על פסוק זה.

את הניגון הנ"ל ניגנו עוד מספר פעמים אצל הרבי, אך

21. יומן ר' משה חיים לויין.
22. שיחות קודש תשל"ד ח"ב ע' 171.

יחס הרבי לברכות, המתנות
והפעולות שנעשו לכבוד י"א ניסן

תהלתו בקהל חסידים

יום תמים לרבי

לכבוד יום הולדתו של כ"ק אדמו"ר זי"ע

מתקיים בסיוע קרן מרומים'

...

לזכות הנדיב

ר' יצחק שיי מירלאשוילי

...

בהשתדלות השלוחים עוסקים בצ"צ באמונה וכו'

הרב לוי יצחק הבלין - ארה"ק הרב בן ציון ליפסקר - פטרבורג הרב משה שילת - ארה"ק

שיזכו לרוב נחת חסידי אמיתי מכל יוצאי חלציהם

מתוך בריאות הנכונה ומתוך הרחבה והכל בטוב הנראה והנגלה

ויזכו לקבל פני משיח צדקנו מיד ממש

נדפס לעילוי נשמת

הרה"ג ר' אברהם יצחק ע"ה ב"ר נתן ז"ל שלוסברג

גלב"ע ט"ו שבט ה'תשע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

...

ולזכות תבלחט"א זוגתו

מרת רחל נעמי שתחי' בת אלטע דבורה

...

ולזכות בנם הנגיד הרה"ח

ר' אליהו שיי' בן רחל נעמי זוגתו מרת יונה נחמה שתחי' בת מטיל לאה

שיזכו לרוב נחת חסידי אמיתי מכל יוצאי חלציהם

מתוך בריאות הנכונה ומתוך הרחבה והכל בטוב הנראה והנגלה

ויזכו לקבל פני משיח צדקנו מיד ממש

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

...

ולזכות

הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **צלחה חנה** שיחיו

ולזכות בנותיהם ובניהם

מרת **ח' מושקא** ובעלה הרה"ת ר' **חיים שאול**
ובתם **זעלדא רחל** שיחיו **שקדי**
שלוחי הרבי בבילינגס, מאנטאנא

מרת **שיינא** ובעלה הרה"ת ר' **משה יהודה ליב**
ובנם **מנחם מענדל** שיחיו **צייטאג**
שלוחי הרבי בוועלינגטון וועסט, אונטאווא

מרת **זעלדא יהודית** ובעלה הרה"ת ר' **יוסף הכהן** שיחיו **ראדאל**

דבורה לאה, שטערנא,

מנחם מענדל, **דובער**, **ישראל ארי' ליב**
שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

עמאר

להצלחה רבה ומופלגה במילוי שליחותם הק' בסען אי מארן, צרפת
באופן דלמעלה מדרך הטבע בכל פעולותיהם הברוכות והקדושות
לקדש שם ליובאוויטש ושמו הק' של רבינו
בכל אשר יפנו בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות
ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

נדפס לעילוי נשמת
הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה

אפרים זלמן

בן ר' גרשון והעני"ה ז"ל

סודקביץ

רודף צדקה וחסד נתן מלחמו לדל ולרעב
היה לעזר לכל נזקק הציל רבים מאחיו
במדינה ההיא מאחורי מסך הברזל

פעל במסירות נפש ונתן מהונו
לאחזקת לומדי תורה
בתות"ל בסמרקנד ו'החדרים' בטשקנט
ובארצנו הקדושה

היה מקושר לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע
ולכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

זכה להיות ממקימי כפר חב"ד בארץ הקודש

ראה דור ישרים מבורך הולך בדרכי החסידות
מהם המשמשים בשליחות
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר זי"ע

לכבוד יום הבהיר י"א ניסן - סיום שנת המאה ועשרים שנה

...

ע"י ולזכות

הרב יוסף יצחק הכהן ומשפחתו שיחיו גוטניק

